

EESTI NSV TEATAJA

Nr. 31

4. juuni

1959

I.

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi seadused

164. Kooli ja elu sidemete tugevdamisest ning haridussüsteemi edasiarendamisest Eesti NSV-s.
165. Eesti NSV Konstitutsiooni (Põhiseaduse) 92. paragrahvi muutmise kohta.

I.

164. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi seadus kooli ja elu sidemete tugevdamisest ning haridussüsteemi edasiarendamisest Eesti NSV-s

Meie maa on jõudnud uude perioodi, kommunismi laiahaardelise ehitamise perioodi. Kommunismi ehitamise suurejooneline programm on antud NLKP XXI kongressi ajaloolistes otsustes. Kongress märkis, et peale hästiarenenud materiaalse tehnilise baasi on kommunismile üleminekuks vaja ka kõigi kodanike kõrget teadlikkust, kongress rõhutas töötajate ja eriti meie sirguva põlvkonna kommunistliku kasvatuses tähtsust. Väljapaistvat osa selle ülesande täitmisel peab etendama nõukogude kool.

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu märgib, et NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu teesid, mis said üldrahvaliku arutelu käigus üksmeelse heakskiidu ja täieliku toetuse osaliseks, ja NSV Liidu seadus 1958. aasta 24. detsembrist «Kooli ja elu sidemete tugevdamisest ning haridussüsteemi edasiarendamisest NSV Liidus» kajastavad nõukogude ühiskonna elulisi vajadusi sotsialismilt kommunismile ülemineku perioodil, tähistavad uut etappi nõukogude kooli arengus ja väljendavad veel kord kommunistliku partei ja Nõukogude riigi hoolitsust sirguva põlvkonna eest.

Pärast nõukogude võimu taastamist on Eesti töörahvas ajaloo seisukohalt lühikese ajaga meie paljurahvuselise kodumaa rahvaste vennalikus peres kommunistliku partei juhtimisel ning NSV Liidu teiste rahvaste ja eriti suure vene rahva vennaliku abiga nii tööstuse ja põllumajanduse kui ka teaduse, kultuuri ja hariduse aren-

damisel ning töötajate materiaalse heaolu tõstmisel silmapaistvat edu saavutanud. Partei targa leninliku rahvuspoliitika järjekindla elluviimise tulemusena on Eesti NSV-s toimunud tõeline kultuuri-revolutsioon. Otsustavat osa selles on etendanud nõukogude kool.

Eesti NSV-s on edukalt ellu viidud üldine seitsmeklassiline koolikohustus, laialdaselt on arenenud kesk-üldharidus, kesk-eriharidus ja kõrgem haridus. Suuresti on kasvanud keskkooliõpilaste arv. Tehnikumides ja teistes kesk-eriõppeasutustes on õpilaste arv nõukogude võimu ajal kasvanud rohkem kui kuuekordseks, kõrgemates õppeasutustes aga kahe ja poole kordseks. Üliõpilaste arv iga tuhande elaniku kohta on nüüd seetõttu Eesti NSV-s suurem kui üheski kapitalistlikus riigis. On avatud uued kõrgemad õppeasutused — Eesti Põllumajanduse Akadeemia ja Tallinna Pedagoogiline Instituut. Tartu Riiklik Ülikool on muutunud suureks teadusliku ja pedagoogilise töö keskuseks. Arvukat kõrge kvalifikatsiooniga spetsialistide kaadrit valmistab rahvamajandusele ette Tallinna Polütehniline Instituut. On loodud Eesti NSV Teaduste Akadeemia.

Sotsialistlikus ühiskonnas, kus järk-järgult likvideeritakse olulised erinevused füüsilise ja vaimse töö vahel, kus kujuneb välja vaimse ja füüsilise töö ühtsus, arenevad kiires tempos igakülgsetl niihästi materiaalne tootmine kui ka töörahva laiade hulkade vaimne tegevus, avavad piiratud võimalused isiksuse harmooniliseks arenguks. Kõik maailma kultuuri saavutused muutuvad sotsialismi ajal rahva ühisvaraks.

Tootmise kiire mehhaniseerimine, automatiseerimine ja kemiseerimine, elektroonika ja arvutusseadeldiste ulatuslik rakendamine, igakülgne elektrifitseerimine ning muud teaduse ja tehnika saavutused muudavad põhjalikult töö iseloomu. Tööliste ja kolhoosnikute töö läheneb oma olemuselt üha rohkem inseneride, tehnikute, agronoomide ja teiste spetsialistide tööle. Sotsialistliku tootmise alal töötajatelt nõutakse nüüd täiuslike tööpinkide, kõige täpsemate mõõte- ja kontrolliaparatuuride käsitlemise oskust, keeruliste tehniliste arvutuste ja jooniste tundmist. Nõukogude Liidu tehnilise ja majandusliku arengu perspektiivid esitavad meie ühiskonnas kõigile töötajatele üha suuremaid nõudmisi. Mitmekülgne haridus saab neile eluliseks vajaduseks.

Nõukogude riigi suur rajaja V. I. Lenin õpetas, et noortel on tarvis siduda oma õpingud tööga, tööstuse ja põllumajanduse ümberkorraldamise eest võitlemisega, rahva kultuuri ja hariduse eest võitlemisega.

Ühiskonna kommunistlik ümberkujundamine on lahutamatu seotud uue inimese kasvatamisega, kelles peavad harmooniliselt ühte sulama vaimne rikkus, moraalne puhtus ja füüsiline täiuslikkus.

Sotsialistlik riik korraldab oma kooli nii, et see seisaks rahva teenistuses, annaks töötajatele teadmisi, aitaks kaasa kõigi rahva hulgas leiduvate talentide arendamisele. Nõukogude kool kasvatab sirguvat põlvkonda kõige progressiivsemate ideede, kommunismi ideede vaimus, kujundab noortes materialistlikku maailmavaadet — maailma teadusliku tunnetamise põhialust.

Nõukogude rahva suurte võitude saavutamisel on suurt osa etendanud nõukogude kõrgem kool ja kesk-eriõppeasutused. NSV Liidu rahvamajanduses töötab praegu ligi 7,5 miljonit kõrgema ja kesk-eriharidusega spetsialisti. Eesti NSV rahvamajanduses töötab neid üle 50 tuhande. Arvurikka spetsialistide kaadri loomine on üks tähtsamaid kommunistliku partei ja Nõukogude riigi saavutusi.

Teaduse ja tehnika arengu poolest on Nõukogude Liit maailmas esirinda kerkinud, spetsialistide ettevalmistamise ulatuse ja kvaliteedi poolest on ta kõige arenenumatest kapitalistlikest maadest ette jõudnud. Oma ennastsalgava tööga tööstuses, ehituse ja transpordi alal, sovhoosides ja kolhoosides, kõigil majanduse ja kultuuri aladel lahendavad nõukogude spetsialistid edukalt kommunistliku ülesehitustöö ülesandeid.

Eelseisvat seitseaastakut Nõukogude Liidu arenemises iseloomustavad sotsialistliku kultuuri edasine tõus, nõukogude ühiskonna vaimse rikkuse suurenemine ning nõukogude töötajate — aktiivsete kommunistiehitajate — teadlikkuse kasv. Sellepärast omandavad töötajate ja eriti meie sirguva põlvkonna kommunistliku kasvata-mise küsimused praeguses olukorras erakordselt suure tähtsuse ning kujunevad kesketeks küsimusteks riiklike ja ühiskondlike organisatsioonide tegevuses.

Kuigi nõukogude kooli arendamisel ning kõigile rahvamajanduse ja kultuuri aladele vajaliku spetsialistide kaadri ettevalmistamisel on silmapaistvat edu saavutatud, ei vasta meie üldhariduslik kool, erikeskkool ja kõrgem kool kommunistliku ülesehitustöö kasvavatele nõuetele, nende töös on tõsiseid puudusi. Peamiseks puuduseks on asjaolu, et õpetamine on elust teatud määral irdunud, et kooli lõpetajad on praktiliseks tegevuseks nõrgalt ette valmistatud. Kommunistliku ülesehitustöö praegusel etapil on see haridussüsteemi puudus eriti talumatu.

Hariduse andmine on tarvis ümber korraldada selles suunas, et nõukogude keskkool, kutsekool ja kõrgem kool etendaksid senisest aktiivsemat osa kogu nõukogude rahva loovas tegevuses.

Nõukogude keskkool peab andma haritud inimesi, kes tunnevad hästi teaduse aluseid ja on ühtlasi ette valmistatud süstemaatiliseks füüsiliseks tööks; ta peab kasvatama noortes püüet olla ühiskonnale kasulik, võtta aktiivselt osa ühiskonnale vajalike väärtuste tootmisest. Keskhariduse ulatust tuleb märksa suurendada eeskätt rahvamajanduses töötavatele noortele määratud koolide võrgu laiendatavuse abil. Selle ülesande lahendamine on töötajate kultuurilise ja tehnilise taseme edasise tõusu, tööviljakuse suurendamise ja kommunisti eduka ehitamise tähtsaks tingimuseks.

Edasine tehniline progress kõigis rahvamajandusharudes esitab järjest suuremaid nõudeid tööliste valdava enamuse kvalifikatsiooni suhtes. Ühe osa tööliste puudulik kutsehariduslik ettevalmistus pidurdab mõnel juhul juba praegu tootmise kasvu. Sellepärast on eriti tähtis arendada noorsoole kutsehariduse andmist ja parandada tööliiskaadri ettevalmistamise kvaliteeti.

Kommunistliku ülesehitustöö uued ülesanded nõuavad nii kõrgema hariduse kui ka kesk-erihariduse alal esinevate puuduste likvideerimist.

Nõukogude kõrgem kool peab ette valmistama igakülgselt haritud inimesi, kes tunnevad põhjalikult vastavaid teaduse ja tehnika alasid. Erilist tähelepanu tuleb pöörata tööstuse, põllumajanduse ja ehitustegevuse spetsialistide kaadri ettevalmistamise kvaliteedi tõstmisele. Tänapäeva tootmistöö on rajatud teaduse ja tehnika uusimatele saavutustele ja nõuab, et kõrgemate koolide ja kesk-eriõppeasutuste lõpetajatel oleks kõrge teoreetiline ettevalmistus ja et nad tunneksid hästi praktikat.

Uutes tingimustes omandab eriti suure tähtsuse spetsialistide ettevalmistamine kõrgemates ja kesk-eriõppeasutustes kaugõppe ja õhtuse õppimise teel. Kõrgema hariduse ja kesk-erihariduse andmine kaugõppe ja õhtuse õppimise korras tuleb organiseerida nii, et inimesed, kes ühiskonnas kasulikku tööd teevad, võiksid tööst vabal ajal soovi korral omandada kõrgema hariduse või kesk-erihariduse või tõsta oma kvalifikatsiooni.

Radikaalselt tuleb parandada kõrgema kooli ja kesk-eriõppeasutuste tööd üliõpilastes marksistlik-leninliku maailmavaate kujundamisel, üliõpilaste kommunistliku teadlikkuse ja aktiivsuse tõstmisel, noorte spetsialistide kasvatamisel kollektivismi ja tööarmastuse vaimus, ühiskondliku kohuse mõistmise, sotsialistliku internatsionalismi ja patriotismi ning kommunistliku moraali kõrgete printsiipide austamise vaimus.

Igasugune töö vabrikus või kolhoosis, tööstusettevõttes, sovhoosis, remondi- ja tehnikajaamas või asutuses, ühiskonnale kasulik aus töö on iga inimese pühaks kohuseks, kes elab sotsialistlikus ühiskonnas ja kasutab selle hüvesid.

Tootlike jõudude progressiivne arendamine kommunistliku ühiskonna ehitamise protsessis, sotsialistlike ühiskondlike suhete täiustamine ja nõukogude demokraatia edasiarendamine loovad soodsad tingimused selleks, et lahendada edukalt need uued ülesanded, mis seisavad meie kooli ees noorsoo kommunistliku kasvatuse ja hariduse alal.

Vastavalt NSV Liidu 1958. aasta 24. detsembri seadusele «Kooli ja elu sidemete tugevdamisest ning haridussüsteemi edasiarendamisest NSV Liidus» Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

I JAGU

Keskkool

§ 1. Nõukogude kooli peaülesandeks on õpilasi ette valmistada eluks, ühiskondlikult kasulikuks tööks, tõsta üldise ja polütehnilise hariduse taset, ette valmistada haritud inimesi, kes hästi tunnevad teaduse aluseid, kasvatada noortes sügavat lugupidamist sotsialistliku ühiskonna printsiipide suhtes, kasvatada neid kommunismi ideede vaimus.

Õpetamise ja kasvatamise juhtmõtteks keskkoolis peab saama õpetamise tihe side tööga, kommunistliku ülesehitustöö praktikaga.

§ 2. Kehtestada Eesti NSV-s seitsmeklassilise üldise koolikohustuse asemel kõigi 7- kuni 15—16-aastaste laste ja alaealiste üldine kaheksaklassiline koolikohustus.

Üldise kaheksaklassilise koolikohustuse elluviimine peab olema riigiorganite, ühiskondlike organisatsioonide ja lastevanemate tähelepanu keskpunktis kui tähtis riiklik ülesanne, mille edukast lahendamisest suurel määral oleneb vabariigi töötajate kultuuritaseme edasine tõus.

Üldisele kaheksaklassilisele koolikohustusele üleminekut alustada 1959/60. õppeaastast ja see lõpule viia 1962/63. õppeaastal.

Vajaduse korral, lähtudes konkreetsetest tingimustest, säilitada 1.—4. klassiga algkoolid. Selle kooli lõpetajad viiakse lähema kooli 5. klassi.

§ 3. Kaheksaklassiline kool on mittetäielik üldhariduslik polütehniline töökeskkool, mis peab andma õpilastele tugeva aluse üldhariduslike ja polütehniliste teadmiste alal, peab kasvatama neis tööarmastust, peab neid ette valmistama ühiskondlikult kasulikuks tegevuseks, peab andma lastele kõlblise, füüsilise ja esteetilise kasvatus.

Õppe- ja kasvatustöö kaheksaklassilises koolis tuleb korraldada teaduste aluste õpetamise, polütehnilise õpetuse ja töökasvatuse ühendamise baasil, tõmmates õpilasi laiaulatuslikult kaasa nende vanusele sobivale ühiskondlikult kasulikule tööle. Tütarlaste töökasvatuse alal tuleb kaheksaklassilises koolis arvestada naiste töö iseärasusi.

Õppe- ja kasvatustöö käigus peab kool tutvustama õpilastele mitmesuguseid meie ühiskonnas tehtava töö liike, peab aitama neil avastada nende isiklikke kalduvusi ja teadlikult valida tulevast elukutset.

§ 4. Kaheksaklassilise kooli lõpetajatele antakse Eesti NSV Haridusministeeriumi poolt kindlaksmääratud vormi kohane tunnistus. Kaheksaklassilise kooli lõpetanuil on õigus astuda kutsekoolidesse, töölis- ja maanoorte keskkoolidesse, polütehnilistesse tootmisõpetusega töökeskkoolidesse ja kesk-eriõppeasutustesse.

§ 5. Vastutus üldise kaheksaklassilise koolikohustuse täitmise eest panna linnade, rajoonide, alevite ja külade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele.

Et kõik lapsed käiksid koolis ja et õppetöö saaks toimuda normaalsetes tingimustes, selleks:

a) võtta tarvitusele abinõud, et õpilaste jaoks, kes elavad koolist rohkem kui kahe kilomeetri kaugusel, ehitataks internaadid või organiseeritaks nende õpilaste tasuta transportimine kooli ja koolist koju;

b) tagada õpilastele sooja toidu andmine;

c) luua koolide juurde toetustvajavatele õpilastele ainelise abi andmiseks üldise koolikohustuse fond nii eelarvesummadest kui ka kolhooside, ametiühinguorganisatsioonide ja kooperatiivide summade, kooli töökodadest, õppe- ja katseadadest ning muudest allikatest saadavate tulude kaasatõmbamisega.

Eesti NSV Ministrite Nõukogul kinnitada üldise koolikohustuse fondi põhimäärus.

§ 6. Vastutus üldise kaheksaklassilise koolikohustuse alla kuuluvate laste ja alaealiste õigeaegse ja täpse arvestamise eest panna Eesti NSV Statistikalitsusele, tema kohalikele organitele ja lin-

nade, rajoonide, alevite ja külade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele.

Eesti NSV Ministrite Nõukogul kinnitada üldise kaheksaklassilise koolikohustuse alla kuuluvate laste ja alaealiste arvestamise juhend.

§ 7. Üldise kaheksaklassilise koolikohustuse alla kuuluvate laste kooli saatmise kohustus panna lastevanematele või neid asendavatele isikutele.

Lastevanemad või neid asendavad isikud, samuti ametiisikud, kes takistavad laste ja alaealiste üldise kaheksaklassilise koolikohustuse elluviimist, võetakse Eesti NSV seadustes ettenähtud korras vastutusele.

Teha Eesti NSV Ministrite Nõukogule ülesandeks välja anda määrus lastevanemate ja neid asendavate isikute vastutusele võtmise kohta laste ja alaealiste üldise kaheksaklassilise koolikohustuse rikkumise korral.

Tõsta töötajate kollektiivide, ettevõtete, kolhooside, sovhooside ja asutuste, samuti ühiskondlike organisatsioonide osatähtsust üldise kaheksaklassilise koolikohustuse elluviimise alal. Praktiseerida laste ja alaealiste õppimise takistamise juhtumite ühiskondlikku arutamist.

§ 8. Määrata, et noored, 15—16 aasta vanusest alates, omandavad täieliku keskhariduse õppetöö tootliku tööga ühendamise alusel, nii et kõik sellealised noored võtaksid osa ühiskondlikult kasulikust tööst.

§ 9. Määrata, et täieliku keskhariduse andmiseks luuakse Eesti NSV-s järgmised õppeasutuste põhitüübid:

a) töölis- ja maanoorte koolid — üldhariduslikud õhtused (vahetustega töötavad) ja hooajalised keskkoolid, kus kaheksaklassilise kooli lõpetanud ja mõnes rahvamajandusharus töötavad isikud omandavad keskhariduse ja täiendavad kutsealast kvalifikatsiooni. Õppeajaks nendes koolides määrata 3 aastat. Samuti organiseerida koole, kus noored võivad omandada keskhariduse kaugõppe või eksternaadi korras;

b) üldhariduslikud polütehnilised tootmisõpetusega töökeskkoolid, kus kaheksaklassilise kooli lõpetanud isikud omandavad kolme aastaga keskhariduse ja kutselise ettevalmistuse tööks ühes rahvamajandus- või kultuuriharus.

Teooria ja praktika vahetamine tootmisõpetuses ning õppe- ja tööperioodide vaheldumise kord määratakse kindlaks vastavalt õpilaste erialase ettevalmistamise profiilile ja kohalikele tingimustele. Maakoolides tuleb õppeaasta kindlaksmääramisel arvestada põllumajanduslike tööde hooajalist iseloomu;

c) tehnikumid ja muud kesk-eriõppeasutused, kus kaheksaklassilise kooli lõpetanud isikud omandavad üldise keskhariduse ja kesk-erihariduse.

Peale selle võidakse luua üldhariduslikke polütehnilisi töökeskkooole, kus teatud õppeaineid õpetatakse võõrkeeles. Lastega, kes on eriti andekad muusika, koreograafia ja kujutava kunsti alal, võidakse luua koole, kus õpilased omandavad üldise

keskhariduse, saavad töökasvatuse ja erialase ettevalmistuse ühel või teisel kunstialal.

§ 10. Füüsiliselt või vaimselt puudulikult arenenud laste ja alaealiste jaoks asutatakse erikoolid vastavalt kindlaksmääratud koolitüüpidele, arvestades nendes õppivate laste ja alaealiste arenemise iseärasusi.

§ 11. Laste kasvatamise alal ühiskonna osatähtsuse suurendamiseks ja perekonna abistamiseks laiendada internaatkoolide, samuti pikendatud päevaga koolide ja rühmade võrku. Määrata, et internaatkoolid organiseeritakse kaheksaklassiliste koolidena või üldhariduslike polütehniliste tootmisõpetusega töökeskkoolidena.

§ 12. Õhtuse (vahetustega töötava) keskkooli, hooajalise üldharidusliku keskkooli ja üldharidusliku polütehnilise tootmisõpetusega töökeskkooli lõpetanud isikutele antakse Eesti NSV Haridusministeeriumi poolt kindlaksmääratud vormi kohane küpsustunnistus keskhariduse omandamise kohta ja neil on õigus astuda kõrgematesse õppeasutustesse. Isikutele, kes on lõpetanud üldharidusliku polütehnilise tootmisõpetusega töökeskkooli, antakse veel tunnistus selle kohta, et nad on omandanud kvalifikatsiooni teataval kutsealal.

§ 13. Määrata, et kaheksaklassilistes koolides, õhtustes (vahetustega töötavates) keskkoolides, hooajalistes üldhariduslikes keskkoolides ja üldhariduslikes polütehnilistes tootmisõpetusega töökeskkoolides toimub õppetöö Eesti NSV Haridusministeeriumi poolt kinnitatud õppeplaani, õppeprogrammide ja õpikute alusel.

§ 14. Õppetöö kõigis Eesti NSV koolides toimub õpilaste emakeeles. Vanematel on õigus otsustada, missuguse õppekeelega kooli nad oma lapsed saavad.

Vene keele õppimine eesti õppekeelega koolides ja eesti keele õppimine vene või mõne muu õppekeelega koolides toimub õpilase ja tema vanemate soovi korral.

Kiites heaks eesti rahva soovi, mida ta on väljendanud juba varem, eriti aga NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu teeside «Kooli ja elu sidemete tugevdamisest ning rahvahariduse süsteemi edasiarendamisest meie maal» arutamise ajal, selle kohta, et eesti koolides õpitaks põhjalikumalt tundma vene keelt, kui rahvastevahelise läbikäimise, NSV Liidu rahvaste sõpruse kindlustamise ja vene kultuuri ning teiste maailma rahvaste kultuuri rikkuste tundmaõppimise võimsat vahendit, teha Eesti NSV Ministrite Nõukogule ülesandeks välja töötada vajalikud abinõud senisest paremaks vene keele õpetamiseks eesti koolides.

Tarvitusele võtta abinõud võõrkeelte õpetamise parandamiseks vabariigi koolides.

§ 15. Tunnistada vajalikuks tõsiselt parandada koolis tehtavat kasvatustööd, et kool sisendaks õpilastele armastust teadmiste ja töö vastu, tööinimestest lugupidamist, kujundaks õpilastes kommunistlikku maailmavaadet, kasvataks neid kodumaale ja rahvale piiritu ustavuse ning proletaarse internatsionalismi vaimus.

Õpetajate, lastevanemate ja ühiskondlike organisatsioonide tähtsaks ülesandeks on parandada veelgi oma tööd õpilastes kultuurse käitumise harjumuste kasvatamisel.

On tarvis tõsta lastevanemate ja kõigi kodanike ühiskondlikku vastutust laste kasvatamise alal.

§ 16. Õpilastele teaduste aluste parema õpetamise ja nende tootmisalase ettevalmistuse parandamise eesmärgil täiustada õpetamise meetodeid õpilaste iseseisva töö ja nende initsiatiivi arendamise suunas, teha õpetamine näitlikumaks, laialdaselt kasutada kino, televisiooni ja teisi tänapäeva teaduse ja tehnika vahendeid. Äratada õpilastes suuremat huvi tehniliste leiutuste, seadeldiste ja mudelite valmistamise, samuti põllumajanduslike katsetööde vastu.

§ 17. Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogule, ministeeriumidele, keskasutustele, linnade, rajoonide, alevite ja külade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele, ettevõtete, asutuste, ehitusettevõtete, sovhooside, remondi- ja tehnikajaamade direktoritele ning juhatajatele ülesandeks teha igakülgset ergutada töölisnõori keskharidust omandama, kindlaks määrata noorte edasiõppimisele suunamise plaanid; kaasa aidata edukalt õppivate noortööliste tööalasele edutamisele; abistada koolide pedagoogilisi kollektiive õppe- ja kasvatustöö parandamisel, eriti aga noorte kutsealase kvalifikatsiooni tõstmisel; ära keelata õpilaste rakendamine õppeaasta jooksul niisugusele tööle, mis sunniks neid õppimist katkestama; tagada õpilastele nende töökohalt korralise puhkuse andmine õppevaheaegadel ja eksamite andmiseks ettenähtud palgalise lisapuhkuse saamine; soovitada kolhoosidel luua kolhoosinoortele tootmistöö õppimisega ühendamiseks vajalikud tingimused.

§ 18. Tootmisõpetus ja ühiskondlikult kasulik töö organiseerida läheduses asuvate ettevõtete õppe- ja tootmistsehhiides, kolhoosides, sovhoosides, õppe- ja katsemajandites, kooli või mitme kooli ühistes õppetöökodades.

Tütartlastele tootmisõpetuse organiseerimisel üldhariduslikes polütehnilistes tootmisõpetusega töökeskkoolides tuleb arvestada naiste töö iseärasusi.

Eesti NSV Ministrite Nõukogule, Rahvamajanduse Nõukogule, samuti linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele ülesandeks teha:

a) õpilaste tootmisõpetuse läbiviimiseks ette näha töökohad tööstusettevõtetes, ehitustel, sovhoosides, remondi- ja tehnikajaamades, luua ettevõtetes õppetsehhe, samuti kooli või mitme kooli ühiseid õppetöökodasid; rangelt täita töökaitse ja ohutustehnika eeskirju;

b) ette näha insener-tehniline ja agronoomiline personal ning kvalifitseeritud töölised õpilaste tootmisõpetuse juhendamiseks.

§ 19. Soovitada kolhoosidel organiseerida õpilaste tootmisõpetus kolhoosides nii, et nende käsutusse antakse vajalikud masinad ja tööriistad ja et neile tasutakse nende töö eest vastavalt kolhoosides kindlaksmääratud tasumaksmise korrale. Õpilaste tootmisõpetuse juhendamiseks ette näha vajalik agronoomiline ja tehniline personal.

§ 20. Rahvahariduse ja tervishoiu organeil teostada ranget kontrolli kaheksaklassiliste koolide ja üldhariduslike polütehniliste tootmisõpetusega töökeskkoolide õpilaste töö ja puhkuse korra-

pärase vaheldumise üle, vältides nende ülekoormamist õppimise, ühiskondlike ülesannete ja tööga. Valvata selle järele, et ettevõttes, ehitustel, sovhoosides, remondi- ja tehnikajaamades, kooli ja mitme kooli ühistes õppetöökodades ning kolhoosides peetaks kinni töökaitse ja ohutustehnika eeskirjadest. Tarvitusele võtta vajalikud abinõud kooliõpilaste tervise tugevdamiseks. Sellele tööle laialdaselt kaasa tõmmata ka ametiühinguid, kommunistlikku noorsooühingut ja teisi ühiskondlikke organisatsioone.

§ 21. Praegused kümneklassilised ja üheteistkümneklassilised koolid (nende vanemad klassid) reorganiseerida mitmet tüüpi üldhariduslikeks linna- ja maakeskkoolideks. Alustada olemasolevate täielike keskkoolide reorganiseerimist 1959/60. õppeaastast ja viia see töö lõpule 1964/65. õppeaastaks.

Praeguste 8.—11. klasside õpilastele anda võimalus keskkooli lõpetamiseks kehtivate õppeplaanide ja -programmide järgi, tõhusdades nende tööalast ettevalmistust.

Üldhariduslikke polütehnilisi tootmisõpetusega töökeskkoole (9.—11. klassid) võidakse asutada niihästi kaheksaklassilisest koolist eraldi kui ka koos kaheksaklassilise kooliga.

Arvesse võttes asjaolu, et üks osa töötavaid noori ei ole veel saanud seitsmeklassilist haridust, võivad õhtustes (vahetustega töötavais) keskkoolides, hooajalistes üldhariduslikes keskkoolides, statsionaarse ja mittestatsionaarse õppusega üldhariduslikes keskkoolides ajutiselt olla kõik klassid, alates kolmandast klassist.

Neil juhtudel, kui õpilaste kontingendi puudumise tõttu ei ole võimalik iseseisvat õhtust (vahetustega töötavat) keskkooli või hooajalist üldhariduslikku keskkooli avada, luuakse kaheksaklassiliste koolide ja üldhariduslike polütehniliste tootmisõpetusega töökeskkoolide juurde omaette klassid töötavate noorte õpetamiseks.

Haridussüsteemi ümberkorraldamine läbi viia plaanikindlalt ja organiseeritult; mingil juhul ei tohi lubada, et elanikkonnal koolide kasutamise võimalused vähemalgi määral halveneksid.

§ 22. Arvesse võttes asjaolu, et nõukogude kooli uute ülesannete täitmisel õpetajate osatähtsus oluliselt suureneb, Eesti NSV Ministrite Nõukogule ülesandeks teha välja töötada ja ellu viia abinõud õpetajate kvalifikatsiooni tõstmiseks ja koolide komplekteerimiseks vajalikku haridust omavate õpetajatega vastavalt üldharidusliku kooli uutele ülesannetele, samuti õpetajate töö- ja elutingimuste parandamiseks ning nende ideelise ja teoreetilise taseme tõstmiseks.

§ 23. Eesti NSV Ministrite Nõukogule ülesandeks teha:

a) kinnitada kaheksaklassilise kooli, õhtuse (vahetustega töötava) keskkooli, hooajalise üldharidusliku keskkooli ja üldharidusliku polütehnilise tootmisõpetusega töökeskkooli põhimäärused;

b) kindlaks määrata üldhariduslike koolide õppeaasta algus ja lõpp ning õppevaheajad;

c) tarvitusele võtta abinõud mitme vahetusega õppetöö likvideerimiseks, koolide materiaalse baasi kindlustamiseks, mitmet tüüpi koolimajade ja õpperuumide ehitamiseks, koolide varustamiseks näitlike õppeabinõude, inventari ja tootmisõpetuseks vajalike seadmetega, koolimööbli tootmise laiendamiseks;

d) ettenähtud korras kindlaks määrata kutsealad, mis üldhariduslik tootmisõpetusega töökeskkool õpilastele annab, lähtudes olemasolevast tootmisbaasist ja vabariigi rahvamajanduse vajadustest. Sealjuures arvestada linna- ja maakoolide töö iseärasusi.

§ 24. Soovitada kolhoosidel aktiivselt osa võtta koolimajade, õppetöökodade, internaatkoolide, kooli-internaatide ja õpetajate elumajade ehitamisest.

Eesti NSV Ministrite Nõukogul kindlustada, et kolhoosidele antaks krediiti koolimajade ehitamiseks ja et neile müüduks (sihtotstarbeks) fondeeritud ehitusmaterjale ja seadmeid.

II JAGU

Kutseharidus

§ 25. Eesti NSV tehnilise ja majandusliku arengu perspektiivid esitavad järjest suuremaid nõudmisi kõigi rahvamajandusharude tööliste töö kvalifikatsiooni suhtes. Neis tingimustes omandab noorsoo kutsehariduse laialdane arendamine eriti suure tähtsuse.

Noorsoo kutsehariduse põhiülesandeks on kõigile rahvamajandusharudele kultuursete ja tehnikatundvate kvalifitseeritud tööliste ja põllumajanduse alal töötajate plaanikindel ning organiseeritud ettevalmistamine, õpilaste kommunistlik kasvatamine, nende ideeline karastamine, õpilastes kommunistliku töösse suhtumise kujundamine.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata tütarlaste vastuvõtmisele kutsekoolidesse, kusjuures on vaja silmas pidada, et nad ei õpiks ainuüksi elutarbeline teenindamise, kaubanduse jms. erialadel, vaid ka tööstusliku tootmise (aparaadi-, raadio-, elektri-, tekstiili-, õmblus-, trikotaažitööstus jne.) kutsealadel.

§ 26. Pärast kaheksaklassilise kooli lõpetamist tootmistööle siirduvatele noortele kutsehariduse andmiseks luua vabariigis linna- ja maa-kutsekoolid.

Kutsekoolid spetsialiseeritakse tootmisharude järgi; nad teevad õppe- ja kasvatustööd noorte aktiivse ja süstemaatilise tootmistööst osavõtu alusel ning tihedas seoses ettevõtete, ehituste, sovhoooside ja kolhoosidega.

§ 27. Reorganiseerida tööjõureservide vabrikukoolid, tööstus-, raudtee- ja ehituskoolid ning põllumajanduse mehhaniseerimise koolid, vabrikuõpilaste koolid ning teised vabariigi Rahvamajanduse Nõukogu, ministeeriumide ja keskasutuste kutsekoolid päevasteks ja õhtusteks linna-kutsekoolideks, õppeajaga ühest aastast kolme aastani, ja maa-kutsekoolideks, õppeajaga üks kuni kaks aastat.

Olemasolevate kutsekoolide reorganiseerimine linna- ja maa-kutsekoolideks läbi viia 1959.—1963. aasta jooksul.

§ 28. Eesti NSV Ministrite Nõukogul välja töötada ja ellu viia kutsehariduse arendamiseks ja kutsekoolide materiaalse baasi kindlustamiseks vajalikud abinõud, sealjuures ette näha olemasolevate koolimajade, töökodade ja ühiselamute laiendamine ning uute ehitamine, õppemajandite jaoks vajalike maatükkide andmine,

samuti koolide sisustuse uuendamine ning nende täiendamine kaas-aegsete seadmete ja aparaatidega.

§ 29. Vabariigi Rahvamajanduse Nõukogul, ministeeriumidel, keskasutustel, ettevõtetel, asutustel ja organisatsioonidel tagada kutsekoolidele õppetöökodade jaoks tootmiseseadmete saamine, tasulised töökohad ettevõtetes õpilaste tootmispraktika jaoks, samuti luua tingimused edukaks õppetööks ja selleks, et noored õpiksid kasutama uut tehnikat, eesrindlikku tehnoloogiat ja suure tootlikkusega töö meetodeid.

Vastutus selle eest, et noored paigutataks tööle vastavalt omandatud kvalifikatsioonile ja hoolitsus neile vajalike elukondlike ning kultuuriliste tingimuste loomise eest panna ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste juhatajatele.

§ 30. Kutsekoolide järkjärguliseks osalisele isetasuvusele üleviimiseks Eesti NSV Ministrite Nõukogule ülesandeks teha välja töötada ja ellu viia abinõud õppeasutuste tootmistegevuse laiendamiseks ja selle tulukuse tõstmiseks.

Seoses töötajate kasvava ainelise kindlustusega, samuti selleks, et suurendada õpilaste huvi oma kutseala parema äraõppimise vastu, on otstarbekohane muuta praegusi õpilaste ainelise varustamise tingimusi ning sisse seada õpilasepalga maksmine õpilastele tasuta vormiriiete andmise ja nende tasuta toitlustamise asemel.

Täielikult riigi ülalpidamisele tuleb jätta need õpilased, kellel pole vanemaid, lastekodude kasvandikud ja lasterikaste vanemate lapsed.

Soovitada kolhoosidel ette näha vastavad ressursid kolhoosinoorte väljaõpetamiseks kutsekoolides.

§ 31. Rööbiti kutsekoolide arendamisega Eesti NSV Ministrite Nõukogule ülesandeks teha tarvitusele võtta abinõud selleks, et põhjalikult parandada kvalifitseeritud tööliiskaadri ettevalmistamist individuaalse, brigaadiviisilise ja kursustel õppimise kaudu, samuti ka tootmistööliste kvalifikatsiooni tõstmise teel.

§ 32. Eesti NSV Ministrite Nõukogul välja töötada ja ellu viia abinõud kutsekoolidele vajalike tootmisõpetuse meistrite ja õppejõudude ettevalmistamiseks vabariigi kesk-eriõppeasutustes ja kõrgemates koolides eestikeelsete õpikute ja näitlike õppeabinõude kvaliteedi parandamiseks ning nende väljalaske suurendamiseks, kino, raadio ja televisiooni laialdaseks kasutamiseks kutsehariduse andmisel.

§ 33. Eesti NSV Ministrite Nõukogul välja töötada kutsehariduse andmise ja kaheksaklassilise üldharidusliku kooli, kutsekooli või tootmisõpetusega keskkooli lõpetanud noorte töölepaigutamise perspektiiv- ja aastaplaanid, kusjuures ettevõtetes on tarvis garanteerida kindla arvu noorte töölevõtmine ning rangelt täita töökaitse ja ohutustehnika nõudeid.

III JAGU

Kesk-eriharidus

§ 34. Kesk-eriõppeasutuste peamiseks ülesandeks on mitmesugustele rahvamajanduse, kultuuri ja tervishoiu harudele ette valmistada kesk-eriharidusega kvalifitseeritud spetsialiste.

Tunnistada vajalikuks täiustada kesk-erihariduse süsteemi ja parandada Eesti NSV-s keskmise kvalifikatsiooniga spetsialistide ettevalmistamist õppimise ja ühiskondlikult kasuliku töö tiheda ühendamise ning õhtuse õppimise ja kaugõppe laialdase arendamise alusel.

§ 35. Spetsialistide ettevalmistamine kesk-eriõppeasutustes läbi viia kaheksaklassilise kooli, üksikutel erialadel aga täieliku keskhariduse baasil.

§ 36. Määrata, et kesk-eriõppeasutused peavad andma õpilastele üldhariduslikud teadmised keskkooli ulatuses ning vajaliku teoreetilise ja praktilise ettevalmistuse erialal; tehnilistes ja põllumajanduslikes kesk-eriõppeasutustes tuleb anda õpilastele ka kvalifikatsioon koos kategooria määramisega ühel kutsealal.

§ 37. Keskmise kvalifikatsiooniga spetsialistide ettevalmistamiseks kindlaks määrata järgmised õpetamise ja õppetöö organiseerimise vormid, vastavalt erialale ja ettevõtete, ehituste, asutuste ning organisatsioonide töö tingimustele:

a) õhtune või mittestatsionaarne õppimine tootmistöö kõrval; õhtustesse ja mittestatsionaarsetesse õppeasutustesse vastu võtta eeskätt neid, kes töötavad valitavale erialale lähedasel kutsealal;

b) mõnel õppeperioodil tootmistöö katkestamisega ja mõnel õppeperioodil tootmistöö kõrval;

c) tootmistöö katkestamisega, kusjuures teoreetiline õppus õppeasutuses ühendatakse praktilise õppusega mitmesuguste rahvamajandusharude ettevõtetes, kultuuri- ja tervishoiuasutustes ning organisatsioonides.

§ 38. Kesk-erihariduse ümberkorraldamine läbi viia 3—5 aasta jooksul, alates 1959/60. õppeaastast, pidades sealjuures silmas, et igal aastal väljalastavate spetsialistide arv rahuldaks vabariigi rahvamajanduse, teaduse ja kultuuri kasvavad vajadused.

Kesk-eriõppeasutustesse 1958. aastal ja varem vastuvõetud õpilastele anda võimalus kooli lõpetamiseks kehtivate õppeplaanide järgi, suurendades nende kui tulevaste spetsialistide praktilist ettevalmistust.

§ 39. Kesk-eriõppeasutuste võrgu laiendamisel silmas pidada vajadust lähendada neid tootmisele, arvestades vabariigi rahvamajanduse ja kultuuri vajadusi; ulatuslikult praktiseerida Rahvamajanduse Nõukogu, ministriumide ja keskasutuste koopereerimist keskharidusega spetsialistide ettevalmistamise alal.

Mittestatsionaarset ja õhtust õppimist kui kesk-eriharidusega spetsialistide ettevalmistamise peamist vormi laiendada ja parandada kaugõppe- ja õhtutehnikumide tugevdamise teel, samuti kaugõppe ja õhtuse õppimise osakondade organiseerimisega statsionaarsete õppeasutuste juurde, kus on kvalifitseeritud õpetajate kaader ning vastav õppe- ja materiaalne baas.

§ 40. Eesti NSV Ministrite Nõukogul, Rahvamajanduse Nõukogul, ministeeriumidel ja keskasutustel, kelle süsteemis on kesk-eriõppeasutusi, välja töötada ja ellu viia käesolevast seadusest tulenevad abinõud kesk-erihariduse arendamiseks, silmas pidades järgmisi vajadusi:

a) kohandada kesk-eriõppeasutuste võrk vabariigi vajadustele kaadri osas;

b) organiseerida tööstustehnikumide juurde tsehhid ja töökojad, kus õpilased valmistavad tööstustoodangut, põllumajandustehnikumide juurde aga majandid, kus õpilased kogu põhilise töö ise ära teevad.

Üksikutel juhtudel on otstarbekohane organiseerida üks töökoda mitme kooli või tehnikumi vajaduste rahuldamiseks;

c) tugevdada statsionaarsete kesk-eriõppeasutuste õppe- ja materiaalsel baasi, organiseerida ja sisustada antud õppeasutustes kõigi erialade spetsialistide kõrgekvaliteediliseks ettevalmistamiseks vajalikud laboratooriumid ja õppekabinetid;

d) anda ettevõtetes, ehitustel ja asutustes tasulisi töökohti kesk-eriõppeasutuste õpilastele selleks ajaks, kui nad tootmistööd katkestamata õpivad, samuti kohti õppe- ja tootmispraktika läbi viimiseks;

e) tagada kino, raadio, televisiooni ja teiste teaduse ja tehnika vahendite laialdane kasutamine kesk-erihariduse kaugõppe süsteemis, samuti varustada kesk-eriõppeasutuste õpilased eesti- ja venekeelse õppekirjandusega ning kaugõppijad ettenähtud metoodilise õppedokumentatsiooniga.

IV JAGU

Kõrgem kool

§ 41. Kommunistliku ülesehitustöö huvid nõuavad kõrgema kooli lähendamist elule ja tootmisele, spetsialistide teoreetilise ettevalmistuse taseme tõstmist vastavalt teaduse ja tehnika uusimatele saavutustele.

Nõukogude Liidu kõrgema hariduse süsteemi edasiarendamine ja täiustamine peab tagama spetsialistide parema praktilise ja teoreetilise ettevalmistuse, noorsoo kommunistliku kasvatamise tunduva tõhustamise ja kõigi õppejõudude aktiivse osavõtu üliõpilaste kasvatamisest.

Kõrgema kooli põhiülesanneteks on:

ette valmistada kõrge kvalifikatsiooniga spetsialiste, kes on kasvatatud marksismi-leninismi õpetuse alusel, kes on tundma õppinud kodu- ja välismaa teaduse ning tehnika uusimaid saavutusi, kes tunnevad hästi praktilist tööd, suudavad täielikult ära kasutada kaasaegse tehnika ja luua ka tulevikutehnikat;

teha teaduslikke uurimistöid, mis aitavad kaasa kommunistliku ülesehitustöö ülesannete lahendamisele;

ette valmistada teaduslikku ja pedagoogilist kaadrit;

tõsta mitmesugustel rahvamajanduse, kultuuri ja hariduse aladel töötavate spetsialistide kvalifikatsiooni;

levitada töötajate hulgas teadusalaseid ja poliitilisi teadmisi.

§ 42. Spetsialistide ettevalmistamine Eesti NSV kõrgemates õppeasutustes läbi viia täieliku keskhariduse baasil ning õppimise ja ühiskondlikult kasuliku töö ühendamise alusel. Õppimise praktika ja tööga ühendamise konkreetset vormid kindlaks määrata vastavalt kõrgema õppeasutuse profiilile ja üliõpilaste koosseisule, samuti vabariigi majanduse ja kultuurielu arengu iseärasustele.

Üliõpilaste vastuvõtmine kõrgematesse õppeasutustesse läbi viia partei-, ametiühingu-, komsomoli- ja teiste ühiskondlike organisatsioonide, tööstus- ja põllumajandusettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhatajate ning kolhooside juhatuste iseloomustuste alusel, et konkursi põhjal kõrgematesse koolidesse vastu võtta kõige väärikumad, võimekamad ja parima ettevalmistusega isikud, kes on end praktilises töös heast küljest näidanud.

Kõrgematesse õppeasutustesse vastuvõtmisel eelistada isikuid, kellel on praktilise töö staaž.

Riiklikel ettevõtetel ja asutustel, kolhoosidel ja kooperatiividel luua töötavatele noortele vajalikud tingimused, et nad saaksid kõrgemasse õppeasutusse astumiseks ette valmistuda.

§ 43. Tunnistada vajalikuks igati parandada ja laiendada Eesti NSV-s õhtut ja mittestatsionaarset õppimist statsionaarsete kõrgemate õppeasutuste baasil, organiseerida spetsialistide õhtut ja mittestatsionaarset ettevalmistamist vahetult tööstuse ja põllumajanduse ettevõtetes. Kõrgemate õppeasutuste õhtustesse ja kaugõppe osakondadesse vastuvõtmisel eelistada isikuid, kes töötavad valitud erialale lähedasel kutsealal.

Soovitada kolhoosidel anda mittestatsionaarsetele üliõpilastele, kes on kolhoosi liikmed, õppeplaani eduka täitmise korral soodustusi, mis on ette nähtud tööstusettevõtetes töötavatele mittestatsionaarsetele üliõpilastele.

§ 44. Inseneride ettevalmistamisel ühendada õppimine ja töö niiviisi, et üliõpilaste tootmistöö soodustaks tulevase eriala paremat äraõppimist ja annaks üliõpilastele võimaluse järjekindlalt tundma õppida tootmise tehnoloogilist protsessi. Esimesel kahel kursusel on Tallinna Polütehnilises Instituudis otstarbekohane õppimist ja tootmistööd ühendada niiviisi, et õppimine toimuks õhtuti või kaugõppe teel.

Real erialadel, kus üliõpilased võtavad alguses läbi keeruliste teoreetiliste õppeainete tsükli ning teevad läbi suure laboratoorse praktika, on otstarbekohane esimesel kahel õppeaastal tootmistöö katkestada. Pärast seda peavad üliõpilased ühe aasta praktiliselt töötama koosseisulistel kohtadel vahetult tootmises, laboratooriumides ja konstrueerimisbüroodes.

Kõrgema hariduse süsteemi täiustamisel tuleb senisest suuremat tähelepanu pöörata inseneride ettevalmistamisele tehnika uute harude jaoks, samuti ka teadusliku töö ning projekteerimis- ja konstrueerimistöo edasiarendamiseks vajalike inseneride ettevalmistamisele.

§ 45. Põllumajanduse spetsialistide ettevalmistamisel Eesti Põllumajanduse Akadeemias peab õppetöö toimuma eeskujuliku majandi baasil, kus põllumajanduslikke töid teevad üliõpilased ise. Spetsialistide ettevalmistamisel peab olema Eesti NSV tingimustele

vastav suund, kusjuures õppe- ja tootmistöö ühendamisel tuleb arvestada tootmistöö hooajalist iseloomu.

Eesti Põllumajanduse Akadeemial organiseerida vabariigi põllumajanduses töötavate spetsialistide, samuti ka põllumajanduslikes õppeasutustes põllunduse, loomakasvatuse ja põllumajanduse mehhaniseerimise alal töötavate õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmist.

§ 46. Tunnistada vajalikuks edasi arendada ülikooliharidust Eesti NSV-s, tunduvalt tõsta spetsialistide väljõpetamise taset uutel matemaatika, bioloogia, füüsika ja keemia erialadel; tõhustada üliõpilaste teoreetilist ja praktilist ettevalmistust; tunduvalt tõsta Tartu Riikliku Ülikooli osatähtsust loodus- ja humanitaarteaduste tähtsamate probleemide lahendamisel, samuti üldhariduslikele koolidele kvalifitseeritud, suurte teadusalaste ja pedagoogiliste teadmistega õpetajate ettevalmistamisel. Ülikooli komplekteerimine ning õppimise ja töö ühendamine tuleb organiseerida selliselt, et üliõpilased saaksid õppeprotsessis töövilumuse oma erialal, spetsialistid humanitaarteaduste valdkonnas (majandusteadlased, juristid jt.) aga omandaksid selle kõrval teatud kogemusi ühiskondlikult kasulikus töös.

§ 47. Tunnistada vajalikuks parandada õpetajate ettevalmistamist Tartu Riiklikus Ülikoolis ja Tallinna Pedagoogilises Instituudis; suurendada tootmispraktika ja pedagoogilise praktika osatähtsust õpetajate ettevalmistamisel.

Tõsta Tallinna Pedagoogilises Instituudis algklasside õpetajate ettevalmistuse teaduslik-teoreetilist taset ja kindlustada edaspidi täielik üleminek kõigi koolide komplekteerimisele kõrgema haridusega õpetajatega.

Õpetajaid ettevalmistavate kõrgemate õppeasutuste komplekteerimisel arvestada õpetajakutse spetsiifilisi iseärasusi; tõsta koolide osatähtsust tulevaste õpetajate valikul; võtta eeskätt vastu isikuid, kellel on teatud kogemusi ühiskondlikult kasulikus töös ja eriti kogemusi töös lastega.

Pidada vajalikuks organiseerida Tartu Riiklikus Ülikoolis ja Tallinna Pedagoogilises Instituudis õpetajate kvalifikatsiooni tõstmine.

Eesti NSV Ministrite Nõukogule ülesandeks teha välja töötada abinõud vabariigi jaoks tootmisalaste õppeainete õpetajate (agronoomia, loomakasvatuse, tehnika ja muudel erialadel) ettevalmistamiseks.

§ 48. Seoses koolide ümberkorraldamisega peab Tartu Riikliku Ülikooli, Tallinna Pedagoogilise Instituudi ja Pedagoogika Teadusliku Uurimise Instituudi tegevuses eriti tähtsat osa etendama kooliõpetuse aluste väljatöötamine, laste ja noorte õpetamise ja kommunistliku kasvatuse meetodite täiustamine.

Suurt tähelepanu tuleb pöörata nõukogude pedagoogika teooria läbitöötamisele, polütehnilise ja kutseõpetuse küsimustele, eesrindlike kogemuste üldistamisele ja levitamisele.

§ 49. Arstide ettevalmistamisel arvestada arstikutse spetsiifilisi nõudeid; Tartu Riikliku Ülikooli arstiteaduskond komplekteerida peamiselt neist noortest, kes on tegelikult töötanud meditsiini,

ravi- ja profülaktikaasutuste noorema teenindava personali koosseisus; üliõpilaste õpingud peavad olema pidevalt seotud praktikaga ravi- ja profülaktikaasutustes või sanitaaria- ja hügieeniasutustes.

Isikutele, kellel on meditsiiniline keskharidus ja praktilise töö staaž oma erialal, organiseerida õppimist Tartu Riikliku Ülikooli arstiteaduskonnas ka töö kõrval.

§ 50. Kõrgema ja keskharidusega spetsialistide ettevalmistamisel muusika, maalikunsti, teatrikunsti ja muudel kunstialadel peab laiaulatuslikumalt levima tootmistöö kõrval õppimise süsteem, et tagada võimalus laiadele töötajate ringkondadele vastava hariduse omandamine ja rahva hulgas leiduvate talentide väljaselgitamine.

Pidada vajalikuks märksa laiendada koolide ja kunstikollektiivide, sealhulgas ka isetegevuslike kollektiivide jaoks lauluõpetajate ja koorijuhtide ettevalmistamist Tallinna Riiklikus Konservatooriumis.

§ 51. Kõrgema kehakultuurilise haridusega spetsialistide ettevalmistamisel Tartu Riiklikus Ülikoolis laiendada kaadri ettevalmistamist kaugõppe ja õhtuse õppimise teel; organiseerida kehakultuuri ja spordi alal töötavate spetsialistide kvalifikatsiooni tõstmine.

Arvesse võttes kehalise kasvatusõpetajate ja instruktorite ning spordialade treenerite ettevalmistamise spetsiifikat, komplekteerida Tartu Riikliku Ülikooli arstiteaduskonna kehakultuuri osakond eeskätt kõrge sportliku ettevalmistusega noortest, kellel on eeldusi töötada treeneri ja pedagoogina. Tõsta kehalise kasvatusõpetajate ja treenerite ettevalmistamisel õppe- ja pedagoogilise praktika osatähtsust.

§ 52. Pidada vajalikuks tõhustada üliõpilaste ideelis-poliitilist kasvatamist, parandada marksismi-leninismi teooria õpetamist, kasvatada noortes lugupidamist kommunistliku moraali kõrgetest printsiipidest, tööarmastust, leppimatust kodanliku ideoloogia suhtes. Kõrgema haridusega spetsialistide ettevalmistamisel tuleb pöörata tõsist tähelepanu sellele, et üliõpilased omandaksid teadusliku tunnetusmeetodi, õpiksid loovalt suhtuma teaduste omandamisse, suhtuksid õpingutesse kohusetundlikult, õpiksid iseseisvalt töötama. Nõukogude kõrgema kooli lõpetanud isikud peavad olema eeskujuks riikliku ja ühiskondliku kohuse täitmisel.

§ 53. Pidada otstarbekohaseks õppetööle kõrgemates õppeasutustes laialdasemalt kaasa tõmmata ettevõtete, ehituste, konstrueerimisbüroode ja teadusliku uurimise instituutide kõige kõrgema kvalifikatsiooniga insener-tehnilisi töötajaid, samuti agronoome, õpetajaid, arste ja teisi praktikuid, kes on võimelised õppetööd siduma eesrindlike tootmismeetoditega ning tänapäeva teaduse ja tehnika saavutustega.

§ 54. Lähtudes sellest, et teaduslik töö peab olema iga kõrgema õppeasutuse tegevuse lahutamatuks osaks, tunnustada vajalikuks tõsta kõrgemate õppeasutuste osatähtsust niisuguste teaduslike uurimistööde läbiviimisel, millel on suur teoreetiline ja praktiline tähtsus rahvamajanduse, teaduse ja kultuuri arendamise seisukohalt.

Pidada otstarbekohaseks organiseerida vabariigi kõrgemate õppeasutuste juurde teadusliku uurimise instituute ja laboratooriume.

Rahvamajanduse Nõukogul, ministriumidel, keskasutustel ja kohalikel majanduslikel organisatsioonidel abistada kõrgemaid õppeasutusi teadusliku uurimistöö tulemuste realiseerimisel ja tootmiskatsete korraldamisel.

§ 55. Rahvamajanduse Nõukogu, ministriumid, ettevõtted, asutused ja organisatsioonid peavad andma kõrgematele õppeasutustele üliõpilaste jaoks koosseisulisi palgalisi tööliste ja tehniliste töötajate kohti, peavad tagama üliõpilaste tootmisalase väljaõppe, kindlustama neile elamispinna ja varustama neid eririistusega.

§ 56. Tõsta kõrgemate õppeasutuste osatähtsust teadusalaste ja poliitiliste teadmiste levitamisel töötajate seas. Organiseerida kõrgemate õppeasutuste professorite ja õppejõudude süstemaatilisi esinemisi avalike loengute ning ettekannetega teaduslikel ja poliitilistel teemadel, kasutades selleks ulatuslikult ka raadiot ja televisiooni.

§ 57. Eesti NSV Ministrite Nõukogul välja töötada ja ellu viia käesolevast seadusest tulenevad abinõud vabariigis kõrgema hariduse arendamiseks ja parandamiseks, kusjuures tuleb silmas pidada vajadust:

a) parandada kõrgema haridusega spetsialistide ettevalmistuse planeerimist, arvestades Eesti NSV rahvamajanduse, teaduse, kultuuri, hariduse ja tervishoiu arengu perspektiive;

b) laiendada ja tugevdada kõrgemate õppeasutuste, eriti aga kõrgemate koolide õhtuste ja kaugõppe osakondade materiaalselt tehnilist baasi;

c) organiseerida kõrgemate õppeasutuste juurde töökodasid ja tsehhe, kus üliõpilased ise toodangut valmistavad;

d) varustada üliõpilased, eriti aga tootmistöö kõrval õppijad vajalikul hulgal nii eesti- kui ka venekeelse õppekirjandusega;

e) kasutada kõrgemate õppeasutuste õhtustes ja kaugõppe osakondades ulatuslikult kino, raadiot, televisiooni ja teisi ajakohaseid teaduse ja tehnika vahendeid.

§ 58. Kõrgema hariduse reorganiseerimine Eesti NSV-s läbi viia kolme kuni viie aasta jooksul, alates 1959/60. õppeaastast, silmas pidades, et vabariigi kõrgemate õppeasutuste poolt igal aastal väljalastavate spetsialistide hulk rahuldaks rahvamajanduse, teaduse ja kultuurielu kasvavad vajadused.

* * *

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu on arvamusel, et kooli lähendamine elule loob vajalikud tingimused selleks, et paremini kasvatada sirguvat põlvkonda, kellel tuleb elada ja töötada kommunismi ajal. Haridussüsteemi ümberkorraldamisel on väga suur tähtsus nõukogude ühiskonna edasise mate-

riaalse ja vaimse elu arenemise seisukohalt, see suurendab nõukogude kooli osatähtsust noorsoole hariduse andmise ja tema kasvatamise alal, tagab paremini kõrge kvalifikatsiooniga kaadri ettevalmistamise kõigile rahvamajandusharudele, teaduse ja kultuuri aladele, ning aitab veelgi rohkem kaasa kommunistliku ülesheitustöö ülesannete edukale lahendamisele.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi
esimees J. Eichfeld

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi
sekretär A. Kründel

Tallinn, 24. aprillil 1959.

— —

**165. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi seadus
Eesti NSV Konstitutsiooni (Põhiseaduse) 92. paragrahvi
muutmise kohta**

Vastavalt NSV Liidu Konstitutsiooni 121. paragrahvile ja seoses üldise kohustusliku kaheksaklassilise hariduse kehtestamisega Eesti NSV-s üldise kohustusliku seitsmeklassilise hariduse asemel ning kooli ja elu sidemete tugevdamiseks ja rahvaharidussüsteemi edasiarendamiseks otsustab Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu teha muudatuse Eesti NSV Konstitutsiooni 92. paragrahvis, sõnastades selle paragrahvi järgmiselt:

«§ 92. Eesti NSV kodanikel on õigus haridusele.

Seda õigust kindlustavad üldine kohustuslik kaheksaklassiline haridus, üldharidusliku polütehnilise keskhariduse, kutsehariduse ning kesk-erihariduse ja kõrgema hariduse laialdane arendamine õppetöö ning elu ja tootmise seostamise alusel, õhtuse ja mittestatsionaarse hariduse igakülgne arendamine, iga liiki hariduse tasuta andmine, riiklike stipendiumide süsteem, emakeelne õpetus koolides, töörahvale tehastes, sovhoosides ning kolhoosides tasuta tootmisalase, tehnilise ja agronoomilise õpetuse organiseerimine.»

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi
esimees J. Eichfeld

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi
sekretär A. Kründel

Tallinn, 24. aprillil 1959.

— —

ВЕДОМОСТИ ЭСТОНСКОЙ ССР

№ 31

4 июня

1959

I.

Законы Эстонской Советской Социалистической Республики

164. Об укреплении связи школы с жизнью и о дальнейшем развитии системы народного образования в Эстонской ССР.
165. О внесении изменений в статью 92 Конституции (Основного Закона) Эстонской ССР.

I.

164. Закон Эстонской Советской Социалистической Республики об укреплении связи школы с жизнью и о дальнейшем развитии системы народного образования в Эстонской ССР

Наша страна вступила в новый период — период развернутого строительства коммунизма, величественная программа которого намечена в исторических решениях XXI съезда КПСС. Съезд отметил, что для перехода к коммунизму нужна не только развитая материально-техническая база, но и высокий уровень сознательности всех граждан общества и подчеркнул важность задачи коммунистического воспитания трудящихся, особенно подрастающего поколения. Выдающаяся роль в осуществлении этой задачи принадлежит советской школе.

Верховный Совет Эстонской Советской Социалистической Республики отмечает, что тезисы ЦК КПСС и Совета Министров СССР, получившие единодушное одобрение и полную поддержку при всенародном обсуждении, Закон СССР от 24 декабря 1958 года «Об укреплении связи школы с жизнью и о дальнейшем развитии системы народного образования в СССР» отражают назревшие потребности советского общества в период перехода от социализма к коммунизму, знаменуют новый этап в развитии советской школы и являются новыми проявлениями заботы Коммунистической партии и Советского государства о подрастающем поколении.

В братской семье народов нашей многонациональной Родины трудящиеся Эстонии под руководством Коммунистической партии, при братской помощи других народов СССР и в особенности великого русского народа, в исторически короткий срок после восстановления советской власти добились выдающихся успехов в развитии промышленности и сельского хозяйства, науки, культуры и просвещения, в подъеме материального благосостояния трудящихся.

В результате неуклонного проведения партией мудрой ленинской национальной политики в Эстонской ССР осуществлена подлинная культурная революция. Советская школа сыграла в ней решающую роль.

В Эстонской ССР успешно проведено в жизнь всеобщее обязательное семилетнее обучение, получило широкое развитие общее среднее, среднее специальное и высшее образование. Резко увеличилось число учащихся средних школ. В техникумах и других средних специальных учебных заведениях в период советской власти число учащихся возросло более чем в шесть раз, а в высших учебных заведениях — в два с половиной раза. В результате этого число студентов на тысячу человек населения в Эстонской ССР больше, чем в любой капиталистической стране. Открыты новые высшие учебные заведения — Эстонская сельскохозяйственная академия, Таллинский педагогический институт. Тартуский государственный университет стал крупным научно-педагогическим центром, многочисленные высококвалифицированные кадры специалистов для народного хозяйства готовит Таллинский политехнический институт. Создана Академия наук Эстонской ССР.

В социалистическом обществе, где постепенно ликвидируются существенные различия между трудом физическим и умственным и утверждается единение умственного и физического труда, в гигантской степени ускоряется развитие всех сторон не только материального производства, но и духовной деятельности широчайших трудящихся масс, открывается неограниченный простор для всестороннего развития личности. Все достижения мировой культуры при социализме становятся достоянием народа.

Ускоренное развитие механизации, автоматизации и химизации производства, широкое применение электроники, счетнорешающих устройств, всемерное развитие электрификации и другие достижения науки и техники коренным образом изменяют характер труда. Труд рабочих и колхозников все более приближается по своему существу к труду инженеров, техников, агрономов и других специалистов. От работников социалистического производства теперь требуется умение обращаться с совершенными станками, тончайшими измерительными, контролирующими приборами и аппаратами, знание сложных технических расчетов и чертежей. Перспективы технико-экономического развития Советского Союза предъявляют все более высокие требования ко всем труженикам нашего общества. Разностороннее образование становится для них насущной потребностью.

Великий основатель Советского государства В. И. Ленин учил, что молодежи необходимо связывать свое учение с трудом, с борьбой за переустройство промышленности и сельского хозяйства, с борьбой за культуру и просвещение народа.

Коммунистическое преобразование общества неразрывно связано с воспитанием нового человека, в котором должны гармонически сочетаться духовное богатство, моральная чистота и физическое совершенство.

Социалистическое государство строит свою школу так, чтобы она служила народу, давала знания трудящимся, содействовала развитию всех народных талантов. Советская школа воспитывает подрастающее поколение в духе самых прогрессивных идей, идей коммунизма, формирует у молодежи материалистическое мировоззрение — основу подлинно научного познания мира.

В осуществлении великих побед советского народа важную роль сыграла советская высшая школа и средние специальные учебные заведения. В настоящее время в народном хозяйстве СССР работает около семи с половиной миллионов специалистов с высшим и средним специальным образованием. В народном хозяйстве Эстонской ССР работает свыше пятидесяти тысяч специалистов со средним и высшим образованием. Создание многочисленных кадров специалистов является одним из крупнейших достижений Коммунистической партии и Советского государства.

Советский Союз выдвинулся на одно из первых мест в мире по развитию науки и техники, превзошел наиболее развитые капиталистические страны по темпам и качеству подготовки специалистов. Советские специалисты своим самоотверженным трудом в промышленности, строительстве, на транспорте, в совхозах и колхозах, во всех областях хозяйства и культуры успешно решают задачи коммунистического строительства.

Предстоящее семилетие в развитии Советского Союза будет характеризоваться дальнейшим подъемом социалистической культуры, ростом духовного богатства советского общества, повышением уровня сознательности трудящихся — активных строителей коммунизма. Поэтому коммунистическое воспитание трудящихся, особенно подрастающего поколения, приобретает в современных условиях исключительно важное значение, становится центральным вопросом в деятельности государственных и общественных организаций.

Несмотря на выдающиеся достижения в развитии советской школы и в подготовке кадров специалистов для всех отраслей народного хозяйства и культуры, наша общеобразовательная, средняя специальная и высшая школы отстают от требований коммунистического строительства, имеют серьезные недостатки. Главными из них являются известный отрыв обучения от жизни, слабая подготовленность оканчивающих школы к практической деятельности. На современном этапе коммунистического строительства этот недостаток системы народного образования тем более не может быть терпим.

Необходимо провести перестройку народного образования с тем, чтобы советская средняя, профессионально-техническая и высшая школы играли более активную роль во всей созидательной деятельности советского народа.

Советская средняя школа призвана готовить образованных людей, хорошо знающих основы науки и, вместе с тем, подготовленных к систематическому физическому труду, воспитывать у молодежи

стремление быть полезным обществу, активно участвовать в производстве ценностей, необходимых для общества. Масштабы среднего образования должны быть значительно увеличены прежде всего путем широкого развития сети школ для молодежи, работающей в народном хозяйстве. Решение этой задачи явится важным условием дальнейшего повышения культурно-технического уровня трудящихся, роста производительности труда и успешного строительства коммунизма.

Дальнейший технический прогресс во всех отраслях народного хозяйства все больше повышает требования к квалификации основной массы рабочих. Недостаточный профессионально-технический уровень части рабочих уже сейчас в некоторых случаях сдерживает рост производства. Поэтому особо важное значение приобретает развитие профессионально-технического обучения молодежи и улучшение качества подготовки рабочих кадров.

Новые задачи коммунистического строительства требуют устранения недостатков, имеющихся и в постановке высшего и среднего специального образования.

Советская высшая школа призвана готовить разносторонне образованных людей, глубоко знающих соответствующие области науки и техники. Особое внимание должно быть уделено дальнейшему повышению качества подготовки специалистов для промышленности, сельского хозяйства и строительства. Современное производство, базирующееся на новейших достижениях науки и техники, требует от выпускников высших и средних специальных учебных заведений высокого уровня теоретической подготовки и хорошего знания практики.

В новых условиях особое значение приобретает подготовка специалистов в высших и средних специальных учебных заведениях путем заочного и вечернего обучения. Заочная и вечерняя система высшего и среднего специального образования должна строиться таким образом, чтобы люди, занимаясь полезным трудом в обществе, в свободное от работы время имели при желании возможность получить высшее или среднее специальное образование или повысить свою квалификацию.

Необходимо решительное улучшение работы высшей школы и средних специальных учебных заведений по формированию у студентов марксистско-ленинского мировоззрения, повышению их коммунистической сознательности и активности, воспитанию молодых специалистов в духе коллективизма и трудолюбия, сознания общественного долга, социалистического интернационализма и патриотизма, соблюдения высоких принципов коммунистической морали.

Всякий труд на фабрике или в колхозе, на промышленном предприятии, в совхозе, ремонтно-технической станции или в учреждении, честный, полезный труд для общества является священной обязанностью каждого человека, который живет в социалистическом обществе и пользуется его благами.

Прогрессивное развитие производительных сил в процессе строительства коммунистического общества, совершенствование социалистических общественных отношений, дальнейшее развитие советской де-

мократии создают благоприятные условия для коммунистического воспитания и образования молодежи.

В соответствии с Законом СССР от 24 декабря 1958 года «Об укреплении связи школы с жизнью и о дальнейшем развитии системы народного образования в СССР» Верховный Совет Эстонской Советской Социалистической Республики постановляет:

РАЗДЕЛ I

О средней школе

Статья 1. Главной задачей советской школы является подготовка учащихся к жизни, общественно полезному труду, дальнейшее повышение уровня общего и политехнического образования, подготовка образованных людей, хорошо знающих основы наук, воспитание молодежи в духе глубокого уважения к принципам социалистического общества, в духе идей коммунизма.

Ведущим началом обучения и воспитания в средней школе должна стать тесная связь обучения с трудом, с практикой коммунистического строительства.

Статья 2. Ввести в Эстонской ССР повсеместно для всех детей и подростков в возрасте от 7 до 15—16 лет вместо всеобщего семилетнего образования всеобщее обязательное восьмилетнее образование.

Осуществление всеобщего обязательного восьмилетнего образования должно стоять в центре внимания государственных органов, общественных организаций и всех родителей, как важная государственная задача, от успешного решения которой зависит во многом дальнейший подъем культурного уровня трудящихся республики.

Переход на всеобщее обязательное восьмилетнее образование начать с 1959/60 учебного года и закончить в 1962/63 учебном году.

В необходимых случаях, исходя из конкретных условий, сохранить начальные школы в составе 1—4 классов. Учащиеся, окончившие эти школы, переводятся в 5 класс ближайшей школы.

Статья 3. Восьмилетняя школа является неполной средней общеобразовательной трудовой политехнической школой, которая должна давать учащимся прочные основы общеобразовательные и политехнических знаний, воспитывать у них любовь к труду, готовить их к общественно-полезной деятельности, осуществлять нравственное, физическое и эстетическое воспитание детей.

Учебно-воспитательная работа в восьмилетней школе должна быть построена на сочетании изучения основ наук, политехнического обучения и трудового воспитания, широкого вовлечения школьников в доступные в их возрасте формы общественно полезного труда. В трудовом воспитании девочек в восьмилетней школе должны быть учтены особенности женского труда.

В процессе учебно-воспитательной работы школа должна знакомить учащихся с разнообразными видами труда в нашем обществе, помогать школьникам выявить имеющиеся у них склонности и сознательно избрать для себя будущую профессию.

Статья 4. Учащимся, окончившим восьмилетнюю школу, выдается свидетельство установленного Министерством просвещения Эстонской ССР образца. Лицам, окончившим восьмилетнюю школу, предоставляется право поступления в профессионально-технические училища, в средние школы рабочей и сельской молодежи, в средние общеобразовательные трудовые политехнические школы и в средние специальные учебные заведения.

Статья 5. Возложить ответственность за осуществление всеобщего восьмилетнего обучения на исполнительные комитеты городских, районных, поселковых и сельских Советов депутатов трудящихся.

В целях полного охвата детей обучением в школах и создания нормальных условий для учебы:

а) принять меры к организации для учащихся, проживающих от школы свыше двух километров, интернатов или же регулярного бесплатного подвоза учащихся в школу и из школы;

б) обеспечить организацию горячего питания для школьников;

в) создать при школах фонд всеобщего обязательного обучения как за счет средств бюджета, так и путем привлечения средств колхозов, профсоюзных и кооперативных организаций, доходов от школьных мастерских, учебно-опытных участков и других источников для оказания материальной помощи нуждающимся учащимся.

Совету Министров Эстонской ССР утвердить Положение о фонде всеобщего обязательного обучения.

Статья 6. Возложить ответственность за проведение своевременного и точного учета детей и подростков, подлежащих обязательному восьмилетнему обучению, на Статистическое управление Эстонской ССР, его органы на местах и исполнительные комитеты городских, районных, поселковых и сельских Советов депутатов трудящихся.

Совету Министров Эстонской ССР утвердить инструкцию об учете детей и подростков, подлежащих всеобщему обязательному обучению.

Статья 7. Обязанность посылать в школу детей, подлежащих всеобщему обязательному восьмилетнему обучению, возложить на родителей или лиц, их заменяющих.

Родители или лица, их заменяющие, а также должностные лица, препятствующие всеобщему обязательному обучению детей и подростков, привлекаются к ответственности в порядке, установленном законодательством Эстонской ССР.

Совету Министров Эстонской ССР издать постановление об ответственности родителей и лиц, их заменяющих, за обязательное обучение детей и подростков в восьмилетней школе.

Усилить роль коллективов трудящихся, предприятий, колхозов, совхозов, учреждений, а также общественных организаций в осуществлении всеобщего обязательного обучения. Практиковать обсуждение общественностью случаев воспрепятствования обучению детей и подростков.

Статья 8. Установить, что полное среднее образование молодежи, начиная с 15—16-летнего возраста, осуществляется на основе соединения обучения с производительным трудом, с тем, чтобы вся молодежь в этом возрасте включалась в общественно полезный труд.

Статья 9. Установить в Эстонской ССР следующие основные типы учебных заведений, дающих полное среднее образование:

а) школы рабочей и сельской молодежи, — вечерние (сменные), сезонные средние общеобразовательные школы, в которых лица, окончившие восьмилетнюю школу и работающие в одной из отраслей народного хозяйства, получают среднее образование и повышают профессиональную квалификацию. Определить срок обучения в этих школах в 3 года. Организуются также школы, где молодежь может приобрести среднее образование путем заочного обучения или экстерната;

б) средние общеобразовательные трудовые политехнические школы с производственным обучением, в которых лица, окончившие восьмилетнюю школу, получают в течение 3-х лет среднее образование и профессиональную подготовку для работы в одной из отраслей народного хозяйства или культуры.

Соотношение теории и практики в производственном обучении и чередовании периодов обучения и труда устанавливаются в зависимости от профиля специальной подготовки учащихся и от местных условий. В сельских школах учебный год следует строить с учетом сезонности сельскохозяйственных работ;

в) техникумы и другие средние специальные учебные заведения, в которых лица, окончившие восьмилетнюю школу, получают среднее общее и среднее специальное образование.

Кроме того, могут быть созданы средние общеобразовательные трудовые политехнические школы с преподаванием ряда предметов на иностранном языке. Для детей, наиболее способных в области музыкального, хореографического и изобразительного искусства, могут создаваться школы, в которых учащиеся получают общее среднее образование, трудовое воспитание и специальную подготовку в области того или иного вида искусства.

Статья 10. Для детей и подростков с недостатками в физическом или умственном развитии создаются специальные школы применительно к установленным типам школ, с учетом особенностей развития обучающихся в них детей и подростков.

Статья 11. В целях усиления роли общества и оказания помощи семье в воспитании детей расширить сеть школ-интернатов, а также школ и групп продленного дня. Установить, что школы-интернаты организуются по типу восьмилетних школ или средних общеобразовательных трудовых политехнических школ с производственным обучением.

Статья 12. Лица, окончившие вечерние (сменные), сезонные общеобразовательные средние школы и средние общеобразовательные трудовые политехнические школы с производственным обучением, получают аттестат о среднем образовании установленного Министерством просвещения Эстонской ССР образца и имеют право поступле-

ния в высшие учебные заведения. Лицам, окончившим средние общеобразовательные трудовые политехнические школы с производственным обучением, кроме того, выдается свидетельство о присвоении в установленном порядке квалификации по освоенной профессии.

Статья 13. Установить, что восьмилетние школы, вечерние (сменные), сезонные, средние общеобразовательные школы и средние общеобразовательные трудовые политехнические школы с производственным обучением работают по учебным планам, программам и учебникам, утверждаемым Министерством просвещения Эстонской ССР.

Статья 14. Обучение во всех школах Эстонской ССР проводится на родном языке учащихся. Родители вправе решать — в школу с каким языком обучения отдавать своих детей.

Изучение русского языка в школах с эстонским языком обучения, а также изучение эстонского языка в школах с русским или иным языком обучения проводится по желанию учащихся и их родителей.

Одобрив пожелания эстонского народа, высказанные им как раньше, так и особенно при обсуждении тезисов ЦК КПСС и Совета Министров СССР «Об укреплении связи школы с жизнью и о дальнейшем развитии системы народного образования в стране», о более глубоком изучении в эстонских школах русского языка, как могучего средства межнационального общения, укрепления дружбы народов СССР и приобщения к богатству русской культуры и культуры других народов мира, — поручить Совету Министров Эстонской ССР разработать необходимые мероприятия по дальнейшему улучшению изучения русского языка в эстонских школах.

Принять меры по улучшению постановки преподавания иностранных языков в школах республики.

Статья 15. Признать необходимым серьезно улучшить постановку воспитательной работы в школе с тем, чтобы школа прививала любовь к знаниям, к труду, уважение к людям труда, формировала коммунистическое мировоззрение учащихся, воспитывала их в духе беззаветной преданности социалистической родине и народу в духе пролетарского интернационализма.

Важнейшей задачей учителей, родителей и общественных организаций является дальнейшее улучшение работы по воспитанию навыков культурного поведения учащихся.

Следует повысить ответственность родителей и всех взрослых перед обществом за воспитание детей.

Статья 16. В целях дальнейшего улучшения изучения основ наук и производственной подготовки учащихся совершенствовать методы обучения в направлении развития самостоятельной работы и инициативы учащихся, повышать наглядность преподавания, широко использовать кино, телевидение и другие современные научно-технические средства. Шире развивать у учащихся интерес к техническим изобретениям, к изготовлению приборов и моделей, а также проведение опытной работы в области сельского хозяйства.

Статья 17. Совету народного хозяйства Эстонской ССР, министерствам, ведомствам, исполнительным комитетам городских, рай-

онных, поселковых и сельских Советов депутатов трудящихся, директорам, руководителям предприятий, учреждений, строек, совхозов, ремонтно-технических станций всемерно поощрять получение рабочей молодежью среднего образования, устанавливать планы охвата обучением молодежи, нуждающейся в завершении образования; содействовать продвижению по работе успешно обучающихся молодых рабочих; оказывать помощь педагогическим коллективам школ в улучшении учебно-воспитательной работы, особенно в деле повышения профессиональной квалификации молодежи; не допускать привлечения учащихся в период учебного года к работам, связанным с отрывом их от учебных занятий; обеспечивать предоставление учащимся очередных отпусков по месту работы в период каникул и установленных дополнительных оплачиваемых отпусков для сдачи экзаменов; рекомендовать колхозам создать необходимые условия колхозной молодежи для совмещения производственной работы с обучением.

Статья 18. Производственное обучение и общественно полезный труд организовать в учебных и производственных цехах ближайших предприятий, в колхозах, совхозах, в учебно-опытных хозяйствах, в школьных и межшкольных учебно-производственных мастерских.

При проведении производственного обучения девушек в средних общеобразовательных трудовых политехнических школах с производственным обучением должны быть учтены особенности женского труда.

Совету Министров Эстонской ССР, Совету народного хозяйства, а также исполнительным комитетам районных и городских Советов депутатов трудящихся:

а) выделять рабочие места для производственного обучения учащихся на промышленных предприятиях, стройках, в совхозах, ремонтно-технических станциях, создавать учебные цехи на предприятиях, а также школьные и межшкольные учебно-производственные мастерские со строгим соблюдением правил охраны труда и техники безопасности;

б) выделять инженерно-технический, агрономический персонал и квалифицированных рабочих для руководства производственным обучением учащихся.

Статья 19. Рекомендовать колхозам обеспечивать организацию производственного обучения учащихся в колхозах с выделением им необходимой техники и оплатой их работы в соответствии с установленным в колхозе порядком оплаты труда. Для руководства производственным обучением учащихся выделять агрономический и технический персонал.

Статья 20. Органам народного образования и здравоохранения осуществлять строгий контроль за правильностью чередования труда и отдыха учащихся в восьмилетних и средних общеобразовательных трудовых политехнических школах с производственным обучением, не допуская перегрузки их учебной, общественной работой и трудовыми занятиями. Следить за соблюдением на предприятиях, стройках, в совхозах, ремонтно-технических станциях, школьных и

межшкольных учебно-производственных мастерских и в колхозах правил охраны труда и техники безопасности. Принимать необходимые меры для укрепления здоровья школьников. К этой работе привлечь также профсоюзные, комсомольские и другие общественные организации.

Статья 21. Существующие 10-летние и 11-летние школы (их старшие классы) преобразовать в различные типы городских и сельских средних общеобразовательных школ. Реорганизацию существующих полных средних школ начать с 1959/60 учебного года и закончить к 1964/65 учебному году.

Учащимся нынешних 8—11 классов обеспечить возможность окончания средней школы по действующим учебным планам и программам, усилив их трудовую подготовку.

Средние общеобразовательные трудовые политехнические школы с производственным обучением (9—11 классы) могут создаваться как отдельно от восьмилетней школы, так и совместно с ней.

В связи с тем, что некоторое количество работающей молодежи еще не имеет семилетнего образования, вечерние (сменные), сезонные, очные и заочные средние общеобразовательные школы временно могут иметь все классы, начиная с третьего.

В тех случаях, когда из-за недостатка контингента учащихся не может быть создана самостоятельная вечерняя (сменная), сезонная средняя общеобразовательная школы, — для обучения работающей молодежи создаются отдельные классы при восьмилетних и средних общеобразовательных трудовых политехнических школах с производственным обучением.

Перестройку системы народного образования осуществлять планомерно и организованно, ни в коем случае не допуская какого-либо ухудшения обслуживания населения школами.

Статья 22. Учитывая, что в связи с новыми задачами советской школы особенно возрастает роль учителя, поручить Совету Министров Эстонской ССР разработать и осуществить мероприятия по переподготовке учительских кадров и укомплектованию школ учителями с необходимым образованием в соответствии с новыми задачами общеобразовательной школы, а также по дальнейшему улучшению условий труда и быта учителей и повышению их идейно-теоретического уровня.

Статья 23. Поручить Совету Министров Эстонской ССР:

а) утвердить Положение о восьмилетней школе, о вечерней (сменной), сезонной средней общеобразовательной школе, средней общеобразовательной трудовой политехнической школе с производственным обучением;

б) установить сроки начала и окончания учебного года и время каникул в общеобразовательных школах;

в) осуществить мероприятия по ликвидации многосменности занятий, укреплению материальной базы школ, строительству школьных зданий различного типа, учебных корпусов, обеспечению школ наглядными пособиями, инвентарем и оборудованием для производственного обучения, увеличению производства школьной мебели;

г) определить в установленном порядке профессии, по которым должна осуществляться подготовка учащихся в средних общеобразовательных трудовых школах с производственным обучением, исходя из имеющейся производственной базы и потребностей в кадрах для народного хозяйства республики. При этом учитывать особенности работы городских и сельских школ.

Статья 24. Рекомендовать колхозам принять активное участие в строительстве школьных зданий, учебно-производственных мастерских, школ-интернатов, интернатов при школах и жилых домов для учителей.

Совету Министров Эстонской ССР обеспечить выделение кредита колхозам для школьного строительства, а также фондовых строительных материалов и оборудования (целевым назначением) для продажи колхозам.

РАЗДЕЛ II

О профессионально-техническом образовании

Статья 25. Перспективы технико-экономического развития Эстонской ССР предъявляют все более высокие требования к производственной квалификации рабочих кадров всех отраслей народного хозяйства. В этих условиях широкое развитие профессионально-технического образования молодежи приобретает особо важное значение.

Основной задачей профессионально-технического образования молодежи является планомерная и организованная подготовка для всех отраслей народного хозяйства культурных и технически образованных квалифицированных рабочих и труженников сельского хозяйства, коммунистическое воспитание учащихся, их идейная закалка, формирование у учащейся молодежи коммунистического отношения к труду.

Особое внимание должно быть обращено на вовлечение девушек в профессионально-технические училища, причем не только по специальностям бытового обслуживания, торговли и т. п., но и по профессиям промышленного производства (приборостроение, радиотехническая, электротехническая, текстильная, швейная, трикотажная промышленность и т. д.).

Статья 26. Для профессионально-технического обучения молодежи, идущей на производство после окончания восьмилетней школы, образовать в республике городские и сельские профессионально-технические училища.

Профессионально-технические училища специализируются по отраслям производства и проводят учебно-воспитательную работу на основе активного и систематического участия молодежи в производственном труде и в тесной связи с предприятиями, стройками, совхозами и колхозами.

Статья 27. Преобразовать школы фабрично-заводского обучения, ремесленные, железнодорожные, строительные училища и училища механизации сельского хозяйства трудовых резервов, школы

фабрично-заводского ученичества и другие профессиональные учебные заведения совнархоза, министерств и ведомств республики в дневные и вечерние городские профессионально-технические училища со сроком обучения от одного года до трех лет и в сельские профессионально-технические училища со сроком обучения один-два года.

Реорганизацию существующих профессиональных учебных заведений в городские и сельские профессионально-технические училища осуществить в течение 1959—1963 гг.

Статья 28. Совету Министров Эстонской ССР разработать и осуществить мероприятия по развитию профессионально-технического образования, по укреплению материальной базы профессионально-технических училищ, предусмотрев расширение существующих и строительство новых учебных зданий, производственных мастерских и общежитий, выделение земельных участков для учебного хозяйства, а также обновление и пополнение училищ современным оборудованием, приборами и установками.

Статья 29. Совету народного хозяйства, министерствам, ведомствам, предприятиям, учреждениям и организациям республики обеспечивать профессионально-технические училища производственным оборудованием для учебных мастерских, оплачиваемыми рабочими местами на предприятиях для производственной практики учащихся, а также создавать условия для успешного проведения учебного процесса и освоения молодежью новой техники, передовой технологии и высокопроизводительных способов труда.

Возложить на руководителей предприятий, организаций и учреждений ответственность за правильное трудовое использование молодежи в соответствии с полученной квалификацией и создание молодым рабочим необходимых культурно-бытовых условий.

Статья 30. В целях постепенного перевода профессионально-технических училищ на частичную самоокупаемость, Совету Министров Эстонской ССР разработать и обеспечить осуществление мероприятий по расширению и повышению доходности от производственной деятельности учебных заведений.

В связи с ростом материальной обеспеченности трудящихся, для повышения заинтересованности учащихся в лучшем овладении изучаемой профессией, целесообразно изменить существующие условия материального обеспечения учащихся, введя выплату ученической заработной платы вместо бесплатного обмундирования и питания.

Полное государственное обеспечение следует сохранить для учащихся-сирот, воспитанников детских домов и детей многодетных родителей.

Рекомендовать колхозам выделять соответствующие средства на обучение колхозной молодежи в профессионально-технических училищах.

Статья 31. Наряду с развитием профессионально-технических училищ, Совету Министров Эстонской ССР принять меры по коренному улучшению подготовки квалифицированных кадров рабочих путем индивидуального, бригадного и курсового обучения, а также повышения квалификации рабочих, занятых на производстве.

Статья 32. Совету Министров Эстонской ССР разработать и осуществить мероприятия по подготовке мастеров производственного обучения и преподавателей для профессионально-технических училищ в средних специальных и высших учебных заведениях республики, по улучшению качества и увеличению выпуска учебников и наглядных пособий на эстонском языке и широкому использованию в профессионально-техническом обучении кино, радио и телевидения.

Статья 33. Совету Министров Эстонской ССР осуществлять разработку перспективных и годовых планов профессионального обучения и трудоустройства молодежи, оканчивающей восьмилетнюю общеобразовательную школу, профессионально-технические училища и среднюю школу с производственным обучением, имея в виду установление на предприятиях брони приема молодежи на работу и строгое соблюдение охраны труда и техники безопасности.

РАЗДЕЛ III

О среднем специальном образовании

Статья 34. Главной задачей средних специальных учебных заведений является подготовка для различных отраслей народного хозяйства, культуры и здравоохранения квалифицированных специалистов со средним специальным образованием.

Признать необходимым дальнейшее совершенствование системы среднего специального образования и улучшение подготовки специалистов средней квалификации в Эстонской ССР на основе тесной связи обучения с общественно полезным трудом и широкого развития вечернего и заочного образования.

Статья 35. Подготовку специалистов в средних специальных учебных заведениях осуществлять на базе восьмилетней школы, а по отдельным специальностям — на базе полного среднего образования.

Статья 36. Установить, что обучение в средних специальных учебных заведениях должно обеспечить учащимся, наряду с общеобразовательными знаниями в объеме средней школы, получение необходимой теоретической и практической подготовки по специальностям, а в технических и сельскохозяйственных средних специальных учебных заведениях — также получение учащимися квалификации с присвоением разряда по одной из рабочих профессий.

Статья 37. Установить следующие формы обучения и организации учебного процесса при подготовке специалистов средней квалификации в зависимости от специальности и условий труда на предприятиях, стройках, в учреждениях и организациях:

а) без отрыва от производства путем вечернего или заочного обучения; на вечернее и заочное обучение принимать преимущественно лиц, работающих по профессиям, родственным избранной специальности;

б) с отрывом и без отрыва от производства в различные периоды обучения;

в) с отрывом от производства путем сочетания теоретических занятий в учебном заведении с практическим обучением на предприятиях, в организациях и учреждениях различных отраслей народного хозяйства, культуры и здравоохранения.

Статья 38. Перестройку среднего специального образования осуществить в течение 3—5 лет, начиная с 1959/60 учебного года, с таким расчетом, чтобы количество выпускаемых ежегодно специалистов обеспечивало растущую потребность народного хозяйства, науки и культуры республики.

Учащимся, принятым в средние специальные учебные заведения в 1958 году и ранее, обеспечить возможность окончания учебных заведений по действующим учебным планам, усилив практическую подготовку будущих специалистов.

Статья 39. Дальнейшее развитие сети средних специальных учебных заведений осуществлять в направлении приближения их к производству с учетом потребности народного хозяйства и культуры республики в кадрах, широко практикуя кооперирование Совета народного хозяйства, министерств и ведомств в подготовке специалистов со средним образованием.

Расширение и улучшение заочного и вечернего образования, как основной формы подготовки специалистов со средним специальным образованием, проводить путем укрепления заочных и вечерних техникумов, а также организации заочных и вечерних отделений при стационарных учебных заведениях, имеющих квалифицированные кадры преподавателей и соответствующую учебно-материальную базу.

Статья 40. Совету Министров Эстонской ССР, Совету народного хозяйства, министерствам и ведомствам, имеющим в своем ведении средние специальные учебные заведения, разработать и осуществить мероприятия по развитию среднего специального образования, вытекающие из настоящего закона, предусмотрев при этом:

а) упорядочение сети средних специальных учебных заведений с учетом потребности республики в кадрах;

б) организацию при индустриальных техникумах цехов и мастерских, выпускающих промышленную продукцию силами учащихся, а при сельскохозяйственных техникумах — хозяйств, в которых все основные работы должны выполняться самими учащимися.

В отдельных случаях целесообразно организовывать одну мастерскую для обслуживания нескольких школ и техникумов;

в) укрепление учебно-материальной базы стационарных средних специальных учебных заведений путем организации и оборудования лабораторий и учебных кабинетов, необходимых для высококачественной подготовки специалистов по всем специальностям, имеющимся в данном учебном заведении;

г) предоставление оплачиваемых рабочих мест на предприятиях, стройках и в учреждениях для учащихся средних учебных заведений в период обучения их без отрыва от производства, а также мест для прохождения учебной и производственной практики;

д) обеспечение широкого использования кино, радио, телевидения и других научно-технических средств в системе заочного сред-

него специального образования, а также обеспечение учащихся средних специальных учебных заведений учебной литературой и учебно-методической документацией для заочников как на эстонском, так и на русском языках.

РАЗДЕЛ IV

О высшей школе

Статья 41. Задачи коммунистического строительства требуют приближения высшей школы к жизни, к производству, повышения теоретического уровня подготовки специалистов в соответствии с новейшими достижениями науки и техники.

Дальнейшее развитие и совершенствование системы высшего образования в нашей стране должно обеспечить лучшую практическую и теоретическую подготовку специалистов, значительное усиление коммунистического воспитания молодежи, активное участие всех преподавателей в воспитании студенчества.

Главными задачами высшей школы являются:

подготовка высококвалифицированных специалистов, воспитанных на основе марксистско-ленинского учения, овладевших новейшими достижениями отечественной и зарубежной науки и техники, хорошо знающих практику дела, способных не только полностью использовать современную технику, но и создавать технику будущего;

выполнение научно-исследовательских работ, способствующих решению задач коммунистического строительства;

подготовка научно-педагогических кадров;

повышение квалификации специалистов, занятых в различных отраслях народного хозяйства, культуры и просвещения;

распространение научных и политических знаний среди трудящихся.

Статья 42. Подготовку специалистов в высших учебных заведениях Эстонской ССР проводить на базе полного среднего образования на основе соединения обучения с общественно полезным трудом. Конкретные формы соединения обучения с практикой, с трудом должны определяться в зависимости от профиля вуза, от состава студентов, а также от особенностей развития экономики и культуры республики.

В высшие учебные заведения принимать на основе характеристик, выдаваемых партийными, профсоюзными, комсомольскими и другими общественными организациями, руководителями промышленных и сельскохозяйственных предприятий, учреждений, организаций и правлениями колхозов с тем, чтобы путем конкурсного отбора зачислять в вузы наиболее достойных, проявивших себя на практической работе, подготовленных способных людей.

При зачислении в высшие учебные заведения предоставлять преимущества лицам, имеющим стаж практической работы.

Государственным предприятиям, учреждениям, колхозам и кооперативным организациям создавать необходимые условия работающей молодежи для подготовки к поступлению в вузы.

Статья 43. Признать необходимым всемерное улучшение и расширение вечерного и заочного образования в Эстонской ССР путем укрепления и развития сети вечернего и заочного образования на базе стационарных вузов, организации вечерней и заочной подготовки специалистов непосредственно при промышленных и сельскохозяйственных предприятиях. При приеме в вечерние и заочные отделения высших учебных заведений предоставлять преимущество лицам, работающим по профессии, родственной избранной специальности.

Рекомендовать колхозам предоставлять успешно выполняющим учебный план студентам-заочникам, являющимся членами колхозов, льготы, которыми пользуются заочники, работающие на промышленных предприятиях.

Статья 44. При подготовке инженеров сочетание обучения с трудом должно быть организовано таким образом, чтобы производственный труд студентов способствовал лучшему овладению их будущей профессией и давал студентам возможность последовательно изучать технологический процесс производства. Считать целесообразным в Таллинском политехническом институте сочетание обучения с работой на производстве производить на первых двух курсах по системе вечернего или заочного образования. Для ряда специальностей, где студенты вначале изучают цикл сложных теоретических дисциплин, а также проходят большую лабораторную практику, целесообразно первые два года проводить обучение с отрывом от производства. После этого для студентов следует предусмотреть практическую работу в течение года на штатных должностях непосредственно на производстве, в лабораториях и конструкторских бюро.

Совершенствуя систему высшего образования, большее внимание нужно уделить подготовке инженерных кадров для отраслей новой техники, для дальнейшего развития научной и проектно-конструкторской работы.

Статья 45. При подготовке специалистов сельского хозяйства в Эстонской сельскохозяйственной академии, обучение должно проводиться на базе образцового хозяйства, где сельскохозяйственные работы производятся силами студентов. Подготовка специалистов должна иметь известную направленность применительно к условиям Эстонской ССР, а сочетание обучения с производительным трудом должно строиться с учетом сезонности производства.

Эстонская сельскохозяйственная академия осуществляет повышение квалификации специалистов, работающих в сельском хозяйстве республики, а также преподавателей сельскохозяйственных учебных заведений в области полеводства, животноводства и механизации сельского хозяйства.

Статья 46. Признать необходимым значительно повысить уровень университетского образования в Эстонской ССР и подготовки специалистов по новым разделам математических, биологических, физических и химических наук; усилить теоретическую и практическую подготовку студентов; значительно поднять роль Тартуского государственного университета в решении важнейших проблем ес-

тественных и гуманитарных наук, а также в подготовке высококвалифицированных, обладающих широкими научными и педагогическими знаниями учителей для общеобразовательных школ. Комплектование университета и сочетание обучения с трудом должны быть организованы таким образом, чтобы студенты в процессе обучения получали навыки работы по специальности, а специалисты по гуманитарным наукам (экономисты, юристы и др.), наряду с этим имели бы определенный опыт общественно полезного труда.

Статья 47. Признать необходимым улучшить подготовку учителей в Тартуском государственном университете и в Таллинском педагогическом институте; усилить значение производственной и педагогической практики в подготовке учителей.

Повысить научно-теоретический уровень подготовки учителей для начальных классов в Таллинском педагогическом институте и обеспечить в дальнейшем полностью комплектование всех школ учителями с высшим образованием.

При комплектовании высших учебных заведений, готовящих учителей, учитывать специфические особенности профессии учителя, повысить роль школ в отборе будущих учителей; принимать преимущественно лиц, имеющих определенный опыт общественно полезного труда и в особенности опыт работы с детьми.

Считать целесообразным организацию в Тартуском государственном университете и в Таллинском педагогическом институте повышения квалификации учителей.

Поручить Совету Министров Эстонской ССР разработать мероприятия по подготовке в республике кадров преподавателей специальных дисциплин (по агрономии, животноводству, технике и другим специальностям).

Статья 48. В связи с перестройкой школы особо важной частью деятельности Тартуского государственного университета, Таллинского педагогического института и Научно-исследовательского института педагогики должна стать разработка научных основ содержания обучения в школе, усовершенствование методов обучения и коммунистического воспитания детей и молодежи.

Следует уделить больше внимания разработке теории советской педагогики, вопросам политехнического и профессионального обучения, обобщению и распространению положительного опыта.

Статья 49. При подготовке врачей учитывать специфические требования врачебной профессии; комплектовать медицинский факультет Тартуского государственного университета по преимуществу из числа молодежи, имеющей практический стаж работы в качестве младшего обслуживающего персонала в медицинских и лечебно-профилактических учреждениях; обучение студентов сочетать с непрерывной практикой в лечебно-профилактических и санитарно-гигиенических учреждениях.

Для лиц, имеющих среднее медицинское образование и стаж практической работы по специальности, организовать обучение на медицинском факультете Тартуского государственного университета также без отрыва от производства.

Статья 50. При подготовке специалистов с высшим и средним образованием в области музыки, живописи, театрального и других видов искусства большое распространение должна получить система обучения без отрыва от производства с тем, чтобы обеспечить возможность для получения этого образования широким кругом трудящихся и выявления талантов из народа.

Признать необходимым значительное расширение подготовки в Таллинской государственной консерватории учителей пения для школ и руководителей хоровых, художественных, в том числе и самодельных коллективов.

Статья 51. При подготовке специалистов с высшим физкультурным образованием в Тартуском государственном университете расширить систему подготовки кадров путем заочного и вечернего образования, организации повышения квалификации работающих специалистов физкультуры и спорта.

Учитывая специфику в подготовке преподавателей и инструкторов физкультуры и тренеров по видам спорта, комплектовать отделение физкультуры медицинского факультета Тартуского государственного университета по преимуществу из числа молодежи, имеющей высокую спортивную подготовку, проявляющей склонности к тренерской и педагогической деятельности. Повысить значение учебной и педагогической практики в подготовке преподавателей и тренеров физической культуры.

Статья 52. Считать необходимым усилить идейно-политическое воспитание студентов, улучшить преподавание марксистско-ленинской теории, воспитывать молодежь в духе высоких принципов коммунистической морали, любви к труду, непримиримости к буржуазной идеологии. При подготовке специалистов с высшим образованием серьезное внимание должно быть обращено на формирование у студентов научного метода познания, творческого подхода к овладению науками, ответственного отношения к учению, самостоятельности в работе. Лица, окончившие советскую высшую школу, должны являться образцом выполнения государственного и общественного долга.

Статья 53. Считать целесообразным шире привлекать к преподавательской работе в высших учебных заведениях наиболее квалифицированных инженерно-технических работников предприятий, строек, конструкторских бюро и научно-исследовательских институтов, агрономов, врачей, учителей и других практических работников, способных вести преподавание с использованием передовых методов производства и современных достижений науки и техники.

Статья 54. Исходя из того, что научная работа должна являться неотъемлемой частью деятельности каждого высшего учебного заведения, признать необходимым повысить роль высших учебных заведений в проведении научных исследований, имеющих большое теоретическое и важное практическое значение для развития народного хозяйства, науки и культуры. Считать целесообразным организацию при вузах республики научно-исследовательских институтов и лабораторий.

Совету народного хозяйства, министерствам, ведомствам и местным хозяйственным организациям оказывать помощь высшим учебным заведениям в реализации результатов научных исследований и постановке производственных опытов.

Статья 55. Совету народного хозяйства, министерствам, предприятиям, учреждениям и организациям предоставлять высшим учебным заведениям оплачиваемые штатные рабочие места и технические должности для замещения их студентами, обеспечивать производственное обучение студентов, необходимые для них жилищные условия и спецодежду.

Статья 56. Повысить роль высших учебных заведений в распространении научных и политических знаний среди трудящихся. Организовывать систематические выступления профессоров и преподавателей вузов с публичными лекциями и докладами на научные и политические темы, широко используя для этого также радио и телевидение.

Статья 57. Совету Министров Эстонской ССР разработать и осуществить мероприятия по развитию и улучшению высшего образования в республике, вытекающие из настоящего Закона, предусмотрев при этом:

а) улучшение дела планирования подготовки специалистов с высшим образованием с учетом перспектив развития народного хозяйства, науки, культуры, просвещения и здравоохранения Эстонской ССР;

б) расширение и укрепление материально-технической базы высших учебных заведений, в особенности вечерних и заочных отделений вузов;

в) организацию промышленных мастерских и цехов при высших учебных заведениях, выпускающих продукцию силами студентов;

г) обеспечение потребностей студентов, особенно обучающихся без отрыва от производства, в учебной литературе как на эстонском, так и на русском языках;

д) широкое использование в вечерних и заочных отделениях вузов кино, радио, телевидения и других современных научно-технических средств.

Статья 58. Перестройку высшего образования осуществить в республике в течение 3—5 лет, начиная с 1959/60 учебного года и таким образом, чтобы количество выпускаемой ежегодно вузами республики специалистов для народного хозяйства, науки и культуры удовлетворяло растущие потребности в них.

* *
*

Верховный Совет Эстонской Советской Социалистической Республики считает, что приближение школы к жизни создаст необходимые условия для лучшего воспитания подрастающего поколения, которое будет жить и трудиться при коммунизме. Перестройка системы народного образования будет иметь огромное значение для дальней-

шего материального и духовного развития советского общества, повысит роль советской школы в образовании и воспитании молодежи, лучше обеспечит подготовку высококвалифицированных кадров для всех отраслей народного хозяйства, науки и культуры и в еще большей степени будет способствовать успешному решению задач коммунистического строительства.

Председатель Президиума Верховного
Совета Эстонской ССР И. Эйхфельд

Секретарь Президиума Верховного
Совета Эстонской ССР А. Крюндель

Таллин, 24 апреля 1959 г.

165. Закон Эстонской Советской Социалистической Республики о внесении изменений в статью 92 Конституции (Основного Закона) Эстонской ССР

В соответствии со статьей 121 Конституции СССР, в связи с введением в Эстонской ССР всеобщего обязательного восьмилетнего образования вместо всеобщего обязательного семилетнего образования и проведением мероприятий по укреплению связи школы с жизнью и дальнейшему развитию системы народного образования, Верховный Совет Эстонской Советской Социалистической Республики постановляет внести изменения в статью 92 Конституции Эстонской ССР, изложив эту статью следующим образом:

«Статья 92. Граждане Эстонской ССР имеют право на образование.

Это право обеспечивается всеобщим обязательным восьмилетним образованием, широким развитием среднего общего политехнического образования, профессионально-технического образования, среднего специального и высшего образования на основе связи обучения с жизнью, с производством, всемерным развитием вечернего и заочного образования, бесплатностью всех видов образования, системой государственных стипендий, обучением в школах на родном языке, организацией на заводах, в совхозах и колхозах бесплатного производственного, технического и агрономического обучения трудящихся.»

Председатель Президиума Верховного
Совета Эстонской ССР И. Эйхфельд

Секретарь Президиума Верховного
Совета Эстонской ССР А. Крюндель

Таллин, 24 апреля 1959 г.

Väljaandja: Eesti NSV Ministrite Nõukogu Asjadevalitsus. Vastutav toimetaja L. Izmestjeva.
2,5 trükipoognat. Trükkimisele antud 4. juunil, 1959. a. Tellimise nr. 375.

ENSU MN Asjadevalitsuse Trükkikoda, Tallinn.

Издатель: Управление Делами Совета Министров Эстонской ССР. Ответ. редактор
Л. Измestьева. 2,5 печ. листа. Сдано в печать 4 июня 1959 г. Заказ № 375.

Типография Управления Делами СМ ЭССР, Таллин.

MB-05614.

Tir. 2.200 ek.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Second block of faint, illegible text, appearing to be a list or a series of short paragraphs.

Third block of faint, illegible text, possibly a section header or a specific entry.

Fourth block of faint, illegible text, continuing the list or series of paragraphs.

Fifth block of faint, illegible text, possibly a concluding sentence or a separate entry.

Sixth block of faint, illegible text, appearing to be a longer paragraph or a detailed entry.

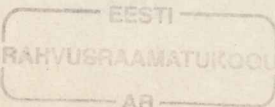
Seventh block of faint, illegible text, possibly a signature or a date.

Eighth block of faint, illegible text, possibly a reference or a note.

Ninth block of faint, illegible text, possibly a closing or a signature.

Tenth block of faint, illegible text, possibly a reference or a note.

Eleventh block of faint, illegible text, possibly a reference or a note.

Raamatupalat

59-327 a